

Kari Tudományos Diákköri Konferencia

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

Rendészettudományi Kar

2024.

**A hivatásos katasztrófavédelmi szervezet megjelenése a közösségi
médiában és fejlesztési lehetőségei**

Jelige:

„BiztonságMindenkinek”

Pályamunka lezárásának időpontja: *2024 szeptember*

2024.

Tartalom

BEVEZETÉS	4
A téma aktualitása	5
A témaválasztás indoklása.....	6
Célkitűzések	6
Alkalmazott kutatási módszerek	7
A dolgozat felhasználásának lehetőségei	7
A dolgozat felépítésének rövid ismertetése.....	8
1. A KATASZTRÓFAVÉDELEM SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE.....	10
1.1 Katasztrófavédelmi jog és igazgatás	12
1.2 Polgári védelmi szakterület	13
1.3 Tűzoltósági szakterület.....	17
1.4 Iparbiztonsági szakterület.....	18
1.5 A fejezet összegzése	20
2. A KÖZÖSSÉGI MÉDIA ÉS A KOMMUNIKÁCIÓ SZEREPE A KATASZTRÓFAVÉDELEMBEN.....	21
2.1 A kommunikáció története és pszichológiája.....	21
2.2 A közösségi média	23
2.2.1 A közösségi média történeti áttekintése és fejlődése Magyarországon	24
2.2.2 Legnépszerűbb közösségi médiás platformok Magyarországon.....	25
2.2.3 A közösségi média alkalmazása a külföldi hatóságok, például a tűzoltóságok körében	26
2.3 A közösségi média alkalmazásának újszerű lehetőségei Magyarországon a katasztrófavédelemben	28
2.3.1. Válságkommunikáció és lakossági tájékoztatás.....	28
2.3.2. Közösségi kapcsolatok építése és edukáció	29
2.3.3. Katasztrófa elhárítás és logisztikai támogatás.....	29

2.3.4. Transzparencia és közösségi bevonás	29
2.3.5. Innovatív technológiai megoldások	30
2.4 A fejezet összegzés.....	30
3. FEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEK A KATASZTRÓFAVÉDELEM KÖZÖSSÉGI MÉDIÁS KOMMUNIKÁCIÓJÁBAN	31
3.1. Javaslatok a szakterületek vonatkozásában.....	31
3.1.1. Javaslatok az iparbiztonsági szakterület vonatkozásában	31
3.1.2. Javaslatok a polgári védelmi szakterület vonatkozásában	32
3.1.3. Javaslatok a tűzoltósági szakterület vonatkozásában	34
3.2 Kérdőíves kutatás feldolgozása	35
3.2.1 Korosztályok közötti különbségek a kérdőíves kutatás alapján:	37
3.2.2 Innovatív ötletek a kommunikáció fejlesztésére	37
3.2.3 Kampány ötlet	38
3.3. Nemzetközi jó gyakorlatok a katasztrófavédelem médiás kommunikációjában.....	40
3.4 A fejezet összegzése.....	41
4. ÖSSZEGZÉS.....	42
IRODALOMJEGYZÉK.....	44
ÁBRAJEGYZÉK	46
1. sz melléklet.....	47

BEVEZETÉS

A XXI. század fejlődésének köszönhetően számos új lehetőség áll előttünk. Nap, mint nap kerülünk új helyzetekbe és nap, mint nap kell megoldanunk új problémákat. A Z generáció tagjaként úgy gondolom a hirtelen felmerülő problémákra a megoldásokat elsőként az internet kiterjedt világában próbáljuk megtalálni és már nem ismerősek számunkra a régmúlt vívmányai.

Kutatások szerint a világon napjainkban több mint 4 milliárd ember használja az internetet korosztálytól függetlenül. Felvetődhet a kérdés, hogy ez a több mint 4 milliárd ember megkapja-e a lehetőséget, hogy hasznára váljon a már-már függőségként emlegetett internethasználat, (Pl. gondolok itt a TikTok és egyéb más platformok által okozott függőségekre.)

Sajnálatos tény, hogy mivel ma már ennyi ember tudja használni az internetet különböző „álhírek” és mendemondák látnak napvilágot, amely sok esetben pánikot is kelthet. A pánik elkerülése érdekében úgy gondolom, hogy a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet rendeltetéséből és céljaiból adódóan ki kell alakítani egy olyan nyílt kommunikációt, amelynek köszönhetően magas nézettségi számban tudjuk megragadni a lakosság figyelmét és a lakosság tájékoztatására tudjuk ezt a nézettséget felhasználni minden helyzetben.

Az elmúlt néhány évben világunk jelentős változásokon megy keresztül. Ezért teljesen magától értetődő, hogy az állampolgárok igénye megnőtt a hivatásos szervek korrekt és érthető kommunikációjára és erre minél nagyobb hangsúlyt kell fektetni. Az állampolgárok maximális bizalmát és nyugalma csak abban az esetben érdekelhetjük ki teljesen, ha a kor vívmányaival haladva állunk mellettük. Mint minden rendvédelmi szerv a hivatásos katasztrófavédelmi szerv is egy teljesen kötött és le szabályozott rendszerben működik, ahol minden tevékenység különböző jogi szabályozókon alapszik, így az újítások bevezetése és a lakosság igényeihez való alkalmazkodás egy igen hosszadalmas és nehéz feladat, de mint mindig mindenben törekednünk kell a legjobbra.

Számos publikáció keletkezett már a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és más rendvédelmi szervek közösségi médiás megjelenésével kapcsolatban és az internet világa több civil szférából eredeztethető publikációt tár elénk. A témával kapcsolatos publikációkat olvasva, megvizsgálva és összevetve kialakulhat bennünk megannyi irányzat, hogy merre is indulhatnánk ebben a témában, de fontosnak tartom, hogy megragadjunk egy szálát. Egy szálát, amely jól tükrözi a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet működését, szakterületenkénti feladatait és megmutatja

számunkra, hogyan lehetne ezt a lakosság részére a közösségi médiában megjeleníteni és hasznunkra fordítani, ahhoz mérten, hogy minden állampolgárnak joga van ahhoz, hogy tájékozódjon a környezetében felmerülő veszélyekről, és elsajátítsa az azokkal kapcsolatos helyes viselkedési szabályokat.

A téma aktualitása

A XXI. század jelentős technológiai fejlődése és a globális kommunikációs eszközök elterjedése alapvetően változtatta meg mindennapi életünket. A Z generáció tagjaként különösen relevánsnak tartom, hogy kortársaim és az előttünk lévő generációk tagjai is nagymértékben támaszkodnak az internetre és a közösségi médiára az információszerzésben és a problémamegoldásban. Az internet elterjedése lehetővé teszi, hogy gyorsan és hatékonyan tájékozódjunk, ám ezzel párhuzamosan az álhírek (fake news¹) és a dezinformációk² terjedése is növekszik, ami különösen kritikus helyzetekben, mint például katasztrófák során, komoly kihívásokat jelenthet.

A katasztrófavédelmi szervek számára az internet és a közösségi média új lehetőségeket kínál a lakosság hatékony tájékoztatására és a bizalom építésére. A modern kommunikációs eszközök alkalmazása nemcsak a gyors és széleskörű információközlést teszi lehetővé, hanem az emberek közvetlen elérését is, ami létfontosságú a pánik elkerülése és a helyes, biztonságos cselekvési irányok meghatározása érdekében.

Az utóbbi években világunk számos jelentős változáson ment keresztül, beleértve a természeti katasztrófák gyakoribbá és intenzívebbé válását is, amelyeket a klímaváltozás súlyosbít. Ezek a változások növelik a hivatásos szervek, így a katasztrófavédelem iránti igényt, hogy megfelelően és érthetően kommunikáljanak az állampolgárokkal. A lakosság korrekt és világos tájékoztatása nemcsak a bizalom erősítésében, hanem a hatékonyabb veszélyhelyzeti reagálásban is kulcsfontosságú.

Az internet használata azonban nem csupán előnyökkel jár. Az álhírek és a félrevezető információk gyors terjedése komoly problémákat okozhat, különösen katasztrófák idején, amikor a pontos és megbízható információk életet menthetnek. Az effektív

¹ fake news: álhírt jelent, mely lehet teljesen kitalált hír, elfogult, valamilyen cél érdekében szándékosan egyoldalú megközelítés, áltudományos, összeesküvés-elméleteket népszerűsítő írás vagy akár videó is.

² dezinformáció: Olyan szándékosan létrehozott, megtévesztő, félrevezető információt értünk alatta, amit nyereségvágyból vagy szándékos károkozás céljából igaz információként próbálnak elfogadtatni.

kockázatkommunikáció a bizalom építésével és a cselekvésre ösztönzéssel járulhat hozzá a katasztrófa-elhárítás sikerességéhez.

Összefoglalva, a katasztrófavédelmi szerv közösségi médiás jelenlétének és kommunikációjának javítása és fejlesztése nemcsak a hatékonyabb veszélyhelyzeti reagálásban és a lakosság tájékoztatásában játszik kulcsszerepet, hanem a bizalom építésében és a pánik megelőzésében is. A kommunikációs eszközök és módszerek folyamatos fejlesztése, valamint az álhírek elleni küzdelem elengedhetetlen ahhoz, hogy a katasztrófavédelmi szerv a lehető legjobban szolgálja a lakosság érdekeit.

A témaválasztás indoklása

A hivatásos katasztrófavédelem közösségi médiás jelenlétének vizsgálata aktuális és releváns téma, amely hozzájárul a lakosság hatékonyabb tájékoztatásához és a bizalom építéséhez. A technológia fejlődés és az internet használatának növekedése miatt egyre fontosabb, hogy lépést tartsunk a kor vívmányaival. A Katasztrófavédelmi Intézet katasztrófavédelmi műveleti szakirányos hallgatójaként fontosnak érzem, hogy a kutatásra fordított időmet olyan témában hasznosítsam, amely a lakosság érdekeit nézi és az állampolgárok biztonságérzetét helyezi előtérbe, így esett a választásom az alábbi témára. Közel áll hozzám, ez a téma, mert úgy gondolom, a Z generáció tagjaként a saját szemszögemből tudom kibontakoztatni ezt a témát és, hogy mik azok a médiás ingerek, amely felkeltik a generációm érdeklődését és mik, amelyeken, minden kérdés nélkül továbblapozunk, így ezeket a kutatás során és a dolgozatom elkészítése közben is javaslok figyelembe venni a jövőben.

Célkitűzések

A dolgozatom fő célja, hogy megvizsgáljam a hivatásos katasztrófavédelmi szervek jelenlegi kommunikációját, mely a közösségi médián keresztül történik és a nemzetközi jó gyakorlatok bemutatása, elemzése közösségi médiás tevékenységet és egy olyan átfogó ismeretanyagot tudjak létrehozni, amely segítségével más rendvédelmi szervek és a civil szféra példájára is megismertethetjük a hivatásos katasztrófavédelmi szervet. Céлом továbbá kérdőíves felmérés alapján képet adni az állampolgárok tájékozottságáról és véleményéről a témában. . Összefoglalva, a kutatásom célja, hogy átfogó képet nyújtson a hivatásos katasztrófavédelmi szervek közösségi médiás tevékenységéről, annak hatékonyságáról és fejlesztési lehetőségeiről.

Ezzel kívánok hozzájárulni a lakosság hatékonyabb felkészítéséhez és a bizalom erősítéséhez, különös tekintettel a modern kommunikációs eszközök használatára.

Alkalmazott kutatási módszerek

A dolgozatom elkészítéséhez az alábbi kutatási módszereket alkalmaztam:

Irodalomkutatás: Áttekintem a közösségi médiáról, katasztrófavédelemről és kommunikációs stratégiákról szóló tudományos publikációkat és szakirodalmat.

Esettanulmányok: Elemzem más rendvédelmi szervek és más országok katasztrófavédelmi szerveinek közösségi médiás tevékenységeit és azok hatékonyságát, hogy összehasonlító elemzést végezhessenek.

Interjúk és kérdőívek: Kvalitatív kutatás keretében interjúkat készítek katasztrófavédelmi szakemberekkel, valamint kérdőívet használok a lakosság véleményének és igényeinek felmérésére.

Adatgyűjtés és elemzés: A közösségi médiás platformokon elérhető adatokat begyűjtöm és elemzem, hogy konkrét statisztikákat és trendeket mutassak be a katasztrófavédelem kommunikációs tevékenységéről.

A dolgozat felhasználásának lehetőségei

Az átfogó elemzések, gyakorlati javaslatok és esettanulmányok segítségével a dolgozat hozzájárulhat a katasztrófavédelmi kommunikáció hatékonyságának növeléséhez, a bizalom építéséhez, és a fiatal generációk katasztrófavédelmi felkészítéséhez, ismereteinek bővítéséhez. A dolgozat elkészítéséből származó következtetések, megállapítások és javaslatok gyakorlatban való alkalmazása elősegítheti a lakosság tudatosabbá válását és elmélyítheti tudásukat esetleges katasztrófák, balesetek, tüzesetek kezelésében és terelheti a Z generációt a felelősségteljes, biztonságos viselkedés irányába is. A dolgozat eredményei alapján javasolt fejlesztési lépések nemcsak a katasztrófavédelmi szervezetek kommunikációs stratégiáinak javítását célozzák, hanem általánosan hozzájárulhatnak a biztonság növeléséhez és a lakosság védelméhez is. Az átfogó elemzések és gyakorlati javaslatok segíthetik a katasztrófavédelmi szervezeteket abban, hogy még hatékonyabban kommunikáljanak a közösségi médiában, ezáltal még jobban megfeleljenek a lakosság elvárásainak és szükségleteinek.

A dolgozatban bemutatott módszerek és eredmények más védelmi és biztonsági szervezet szervek és a civil szféra számára is hasznosak lehetnek, különösen olyan területeken, ahol a közösségi médiás kommunikáció kulcsszerepet játszik a lakosság tájékoztatásában és bevonásában.(rendőrség, honvédség) Emellett a kutatás eredményei további tudományos kutatások alapjául is szolgálhatnak a közösségi médiás kommunikáció és a katasztrófavédelem kapcsolatának mélyebb megértése érdekében.

A dolgozat felépítésének rövid ismertetése

A dolgozat felépítése az alábbi fejezetekre tagolódik:

Bevezetés: Ebben a részben bemutatom a dolgozat témájának aktualitását és jelentőségét. A bevezetésben kifejtem, miért fontos a katasztrófavédelmi szervezet közösségi médiában való megjelenése, és mi indokolja ennek fejlesztését a modern kommunikációs eszközök használatával. Itt fogalmazom meg a kutatás célkitűzéseit és bemutatom a választott módszertant.

A katasztrófavédelem szervezeti felépítése: Ebben a fejezetben részletesen bemutatásra kerül a katasztrófavédelem különböző szakterületei, mint a polgári védelem, az iparbiztonság, a tűzoltóság és a katasztrófavédelmi jog és igazgatás. A fejezet végén összefoglalja a legfontosabb megállapításokat.

A közösségi média és a kommunikáció szerepe a katasztrófavédelemben: Ez a fejezet tárgyalja a kommunikáció történetét és pszichológiai vonatkozásait, majd a közösségi média használatának jelentőségét, különös tekintettel a katasztrófavédelmi kommunikációra. Részletesen kitér a közösségi média történeti fejlődésére Magyarországon, bemutatja a legnépszerűbb platformokat, valamint nemzetközi példákon keresztül szemlélteti a közösségi média alkalmazását a hatóságok, például a tűzoltóságok körében. A fejezet végén bemutatja a közösségi média alkalmazásának lehetőségeit Magyarországon, a katasztrófavédelem terén.

Fejlesztési lehetőségek a katasztrófavédelem közösségi médiás kommunikációjában: Ebben a fejezetben javaslatok kerülnek megfogalmazásra a különböző szakterületek kommunikációs fejlesztésére, például az iparbiztonság és a polgári védelem területén. A fejezet feldolgozza a kérdőíves kutatás eredményeit, különös tekintettel a korosztályok közötti különbségekre, valamint innovatív ötleteket mutat be a kommunikáció fejlesztésére. Nemzetközi jó gyakorlatokat is ismertet a katasztrófavédelem médiás kommunikációjában.

Összegzés: A dolgozat végén az összegzés bemutatja a főbb következtetéseket, és összefoglalja a katasztrófavédelem kommunikációjának és a közösségi média szerepének fontosságát, valamint a dolgozatban megfogalmazott fejlesztési javaslatokat.

Ez a szerkezet biztosítja, hogy a dolgozat logikusan és átfogóan mutassa be a katasztrófavédelem közösségi médiás megjelenésének jelenlegi helyzetét és a fejlesztési lehetőségeket.

1. A KATASZTRÓFAVÉDELEM SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

Dolgozatom során elengedhetetlennek tartom a hivatásos katasztrófavédelem szervezeti felépítésének³ részletes bemutatását, különös tekintettel a polgári védelmi szakterületre, merthogy a lakosság felkészítés, lakosság tájékoztatás és a lakosságvédelmi feladatok ennek a szakterületnek a szerves részei. Tanulmányaim ezen a területen folynak, és jelenlegi kutatási témám szempontjából is alapvető fontosságú ez a fajta áttekintés. A szervezet struktúrája alapvetően meghatározza annak működését, és ez a struktúra hatással van arra, hogy milyen vezetési módszerekkel, szervezeti felépítettséggel, technológiai háttérrel és humán erőforrással képes reagálni a különböző helyzetekre. 2012. január 1-jétől Magyarországon jelentős változások léptek életbe a katasztrófavédelem jogi kereteiben, valamint átalakították a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet feladatköreit is. Az átalakítások célja az volt, hogy egységes irányítás alá kerüljön a katasztrófavédelem, lehetővé téve a bekövetkező katasztrófák hatékonyabb kezelését. Az új szabályozás létrehozott egy egységes hivatásos katasztrófavédelmi szervezetet, amely a lakosság biztonságának garantálásáért és az ország működőképességének fenntartásáért felelős katasztrófavédelmi szempontból. A katasztrófavédelem fő feladatai a következő időszakokra oszthatóak: megelőzés (felkészülés), védekezés, beavatkozás és a következmények felszámolásának időszakára. A jogszabályok kialakításának és a megelőzési tevékenységnek kiemelt jelentősége van ebben a rendszerben. Az új jogszabályok bevezetésével egységes szabályozás jött létre, amely korábban hiányzott, és amelyben az egyes katasztrófavédelmi tevékenységek és szervezetek feladatai egyértelműen meghatározottak. Ez hozzájárult a katasztrófa-helyzetek kezelésének hatékonyabbá tételéhez. A 2012-es katasztrófavédelmi törvény különlegessége, hogy egyesíti, és egységes keretbe foglalja a katasztrófavédelmi tevékenységeket, beleértve az iparbiztonsági, nukleáris és egyéb veszélyes anyagokkal kapcsolatos feladatokat is. Emellett reformálta a polgári védelmi kötelezettségeket és struktúrákat, új alapokra helyezte a kockázatelemzést és a települések katasztrófavédelmi besorolását. Összefoglalva, az új jogszabályi környezet egy működőképes rendszert hoztak létre a katasztrófavédelem területén, amely képes hatékonyan kezelni a különböző katasztrófa-helyzeteket és garantálni a lakosság biztonságát. A szervezet három fő szakterülete:

³Pető Krisztina Rita. Szervezeti kultúraváltás a professzionális katasztrófavédelmi rendszerben. (2012) VÉDELEM KATASZTRÓFAVÉDELMI SZEMLE 2064-1559 19 1-36 <https://vedelem.hu/letoltes/anyagok/422-szervezeti-kulturavaltas-a-professzionalis-katasztrofavedelmi-rendszerben.pdf> (letöltés ideje: 2024.06.15.)

•

1.1 Katasztrófavédelmi jog és igazgatás

A katasztrófavédelem jogi és igazgatási rendszere Magyarországon átfogó és szisztematikus, amelynek célja a lakosság biztonságának és életének védelme. A jogszabályok részletesen meghatározzák a katasztrófavédelmi feladatokat, a szervezeti struktúrát, és az együttműködési mechanizmusokat, biztosítva ezzel a hatékony és gyors reagálást a katasztrófahelyzetekre.

A katasztrófavédelmi jog egy speciális jogterület. Magyarországon a katasztrófavédelem jogi alapjait több jogszabály határozza meg, amelyek célja a lakosság, az anyagi javak és a környezet védelme. Az Alaptörvény, a 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról, valamint a 2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról is kulcsszerepet játszanak a katasztrófavédelem jogi kereteinek kialakításában.

Az Alaptörvény biztosítja a jogi alapokat és az állam kötelezettségeit a katasztrófavédelem terén. Az Alaptörvény⁴ kimondja, hogy az állam feladata a közbiztonság és a közrend fenntartása, valamint a polgárok életének és vagyonának védelme. Ezen elvek mentén az állam kötelessége biztosítani a megfelelő katasztrófavédelmi rendszert és jogszabályi háttérrel.

A 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról⁵ átfogó szabályozást nyújt a katasztrófavédelem szervezeti és működési kereteiről. Ez a törvény meghatározza a katasztrófavédelem szervezeti struktúráját, a központi és helyi szervek feladatait, valamint a katasztrófa elhárításban részt vevő egyéb szervezetek és önkéntesek szerepét. A törvény kiemelten foglalkozik a kockázatértékeléssel, a megelőzéssel, a felkészüléssel, a reagálással és a helyreállítással, kapcsolatos feladatokkal.

A 2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról⁶ a katasztrófavédelem egyes területeit érintő módosításokat tartalmazza, amelyek a jogszabályi keretek korszerűsítésére és a hatékonyság növelésére irányulnak. Ez a törvény különös figyelmet fordít a modern technológiák és innovációk integrálására a katasztrófavédelemben, valamint a nemzetközi együttműködés erősítésére.

A katasztrófavédelmi jog fontos eleme a katasztrófa elhárításban részt vevő szervezetek és egyének jogainak és kötelezettségeinek meghatározása. A jogszabályok részletesen szabályozzák a különböző veszélyhelyzeti eljárásokat, az erőforrások mozgósítását, a mentési

⁴ Alaptörvény <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv> (letöltés ideje:2024.09.01)

⁵ 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100128.tv> (letöltés ideje:2024.09.01)

⁶ 2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról <https://njt.hu/jogszabaly/2021-93-00-00> (letöltés ideje:2024.09.01)

és helyreállítási műveleteket, valamint a kártalanítási eljárásokat. Ezen kívül a jogszabályok előírják a katasztrófavédelemben részt vevő szakemberek és önkéntesek képzését és felkészítését. A nemzetközi jogi normák és egyezmények szintén befolyásolják a magyar katasztrófavédelmi jogot. Magyarország számos nemzetközi egyezmény és szervezet tagja, amelyek célja a nemzetközi együttműködés erősítése a katasztrófák megelőzése és kezelése terén. Ezek az egyezmények és szervezetek iránymutatásokat és támogatást nyújtanak a nemzeti katasztrófavédelmi rendszerek fejlesztéséhez. A 2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról Magyarországon alapvetően a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolását célozza meg, a törvény létrehozása indokoltta vált, mivel az előző jogszabályok nem voltak elégségesek a modern kihívások és fenyegetések kezelésére. Az új jogszabály hangsúlyozza a hatékony együttműködést és koordinációt a különböző szervezetek között, mint például a katasztrófavédelem, a rendőrség, a honvédelem és más védelmi és biztonsági szervezetek. Ennek értelmében a törvény célja a válságkezelési folyamatok optimalizálása, a válságokra való gyors és hatékony reagálás biztosítása. A törvény értelmében kialakításra kerültek a védelmi és biztonsági szervezetek közötti szorosabb együttműködési mechanizmusok, valamint az integrált válságkezelési rendszerek. Ez magában foglalja a közös veszélyhelyzeti tervek kidolgozását és alkalmazását, amelyek segítenek a válságok kezelésében és a gyors helyreállítási munkálatok koordinálásában. A törvény hozzájárul továbbá a nemzetközi szintű standardokhoz való igazodáshoz is, ami növeli Magyarország védelmi és biztonsági képességeit nemzetközi összefüggésekben is. Ezáltal nemcsak a helyi lakosság biztonsága nő meg, hanem erősödik az ország nemzetközi pozíciója és megítélése a válságkezelés területén. Összességében a 2021. évi XCIII. a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról törvény létrehozása és végrehajtása jelentős lépést jelent a magyar katasztrófavédelem modernizációjában és a biztonsági kihívásokhoz való alkalmazkodásban.

1.2 Polgári védelmi szakterület

A polgári védelem Magyarországon fontos és összetett szakterület. Magyarországon a polgári védelem kulcsfontosságú szerepet játszik a lakosság életének és biztonságának védelmében, különösen katasztrófahelyzetekben és válságidőszakokban. A polgári védelem rendszere a közbiztonság és a nemzeti biztonság részeként működik, amely szorosan együttműködik más állami és helyi szervekkel, például a mentőszolgálatokkal és a rendőrséggel. A polgári védelem

jogi kereteit Magyarországon az Alaptörvény, valamint különböző törvények és rendeletek határozzák meg. Az egyik legfontosabb jogszabály a 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról, amely a katasztrófavédelemről szól, és amely részletesen szabályozza a polgári védelem feladatait és szervezetét, a törvény meghatározza a polgári védelmi kötelezettségeket, az állampolgárok és szervezetek jogait és kötelességeit, valamint a polgári védelmi szervezetek működését és feladatait. A helyi szintű polgári védelem különösen fontos, mivel a helyi szervezetek és önkéntesek gyorsabban és hatékonyabban tudnak reagálni a vészhelyzetekre. A polgári védelem szerepe nemcsak a katasztrófa elhárításban nyilvánul meg, hanem a megelőzésben és a felkészítésben is. A polgári védelem célja a katasztrófák megelőzése és a lakosság felkészítése a lehetséges veszélyhelyzetekre. Ennek érdekében rendszeres képzéseket és gyakorlatokat szerveznek, amelyek során az állampolgárok és a polgári védelmi szervezetek tagjai megszerzik a szükséges ismereteket és készségeket a hatékony védekezéshez és mentéshez. Az önkéntesség szintén jelentős szerepet kap a polgári védelemben. Az önkéntesek bevonása növeli a polgári védelem hatékonyságát és erősíti a közösségek összetartását. Az önkéntesek különféle feladatokat látnak el, például segítenek a mentési munkálatokban, részt vesznek a lakosság tájékoztatásában és támogatják a helyreállítási folyamatokat. A polgári védelem Magyarországon egy komplex rendszer, amelynek célja a lakosság biztonságának és életének megóvása. A polgári védelem hatékonysága a jogi keretek, az intézményi együttműködés, a megelőzés, a felkészítés és az önkéntesek bevonásának együttes eredménye. A polgári védelem nemcsak a veszélyhelyzetek kezelésére fókuszál, hanem a társadalom általános biztonságának és stabilitásának fenntartására is. Különböző tudományos munkákból jól kivehető, hogy a polgári védelem kulcsfontosságú eleme a katasztrófavédelemnek, amelyben a megelőzés prioritást élvez. A polgári védelem elsődleges célja a lakosság életének, vagyonának és biztonságának védelme, különösen olyan helyzetekben, ahol katasztrófák vagy egyéb veszélyek fenyegetnek. A megelőzés nemcsak az előkészületi munkálatokban, hanem a veszélyforrások azonosításában, kockázatelemzésben és a veszélyhelyzetek időben történő felismerésében nyilvánul meg. A polgári védelem sikerességének egyik legfontosabb feltétele az állami és önkormányzati szervek, valamint a gazdasági szereplők közötti hatékony együttműködés. Ezen együttműködés révén biztosítható, hogy minden érintett szervezet megfelelően felkészüljön a katasztrófák kezelésére. A megelőzésben fontos szerepet játszanak a hatósági feladatok, különösen a veszélyhelyzetek felismerésére és kezelésére vonatkozó előírások betartása. A polgári védelem oktatásának és tájékoztatásának fontossága is hangsúlyozandó. A lakosság megfelelő informálása, valamint a kockázati tényezőkkel kapcsolatos ismeretek terjesztése

alapvető fontosságú a sikeres védekezéshez. A megelőzés során alkalmazott stratégiák – mint a kockázatelemzés⁷, a biztonsági rendszerek kidolgozása, valamint a veszélyek nyomon követése és előrejelzése – hozzájárulnak ahhoz, hogy a polgári védelem a lehető legjobban felkészüljön a potenciális veszélyekre. Összességében a polgári védelem egy integrált, több szintű rendszerként jelenik meg, amely a megelőzés, a védekezés és a helyreállítás hármas egységére épül. A polgári védelem sikerességéről és az állami, önkormányzati szervek, valamint gazdasági szereplők közötti együttműködés fontosságáról Dr. Muhoray Árpád részletesen ír a *Katasztrófamegelőzés I.*⁸ jegyzetében. Ebben kifejti, hogy a polgári védelem feladatainak hatékony végrehajtásához elengedhetetlen a különböző szinteken működő szervek és intézmények szoros együttműködése. A polgári védelemről alkotott nézeteiben kiemeli, hogy elsődleges célja a lakosság életének, vagyonának és biztonságának védelme katasztrófák esetén. A polgári védelem kulcsfontosságú feladatai közé tartozik a megelőzés, a veszélyek azonosítása, a kockázatelemzés, valamint a katasztrófákra való felkészülés. Ezen tevékenységek összehangolt hatósági, szakhatósági és önkormányzati munkát igényelnek. Hangsúlyozza a lakosság tájékoztatásának és felkészítésének fontosságát, amely növeli az emberek tudatosságát és önvédelmi képességét. A polgári védelem sikerességét az állami szervek, az önkormányzatok és a gazdasági szereplők közötti hatékony együttműködés biztosítja. Fontos szerepe van továbbá a nemzetközi együttműködésnek is, amely segít a globális katasztrófák kezelésében

A polgári védelem egyik legfontosabb feladata a lakosság felkészítése a katasztrófák és veszélyhelyzetek során követendő magatartási szabályokra. Ebbe beletartozik a tájékoztatás arról, hogy különféle vészhelyzetek, például természeti katasztrófák, ipari balesetek vagy katonai konfliktusok idején hogyan viselkedjenek az emberek, milyen eszközöket használjanak, és milyen lépéseket tegyenek a saját biztonságuk érdekében. Ezzel a felkészítéssel a polgári védelem elősegíti a lakosság gyors és hatékony reagálását vészhelyzetekben.

Ezen túlmenően a polgári védelem fontos feladata polgári védelmi szervezetek létrehozása a lakosság köréből. Ezek a szervezetek különféle védelmi és mentési tevékenységeket látnak el vészhelyzetek során, mint például a mentési műveletek végrehajtása, az evakuálás vagy a kitelepítési műveletek irányítása, valamint az elsősegélynyújtás. A polgári védelmi szervezetek

⁷Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékeléséről szóló jelentése 2023. <https://www.katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/2024-01/83120.pdf> (letöltés 2024.09.01)

⁸ Muhoray, Á. and Gombás, K. 2016. *Katasztrófamegelőzés I.* NKE Szolgáltató Nonprofit Kft, Budapest.

működéséhez szükséges anyagi források és eszközök – például védőfelszerelések, mentési készletek és egyéb szükséges anyagok – biztosítása is a polgári védelem hatáskörébe tartozik. Egy másik alapvető feladat a lakosság gyors és pontos tájékoztatása a közelgő veszélyekről. Ehhez a polgári védelem rendszeres figyelmeztetéseket és riasztásokat ad ki, melyek révén a lakosság időben értesül a veszélyhelyzetről, és felkészülhet a megfelelő védelmi intézkedések végrehajtására.

Különös figyelmet fordítanak arra, hogy veszélyhelyzetekben a lakosság megfelelő egyéni védőeszközökkel legyen ellátva. Ezek az eszközök, mint például gázmaszkok és védőruhák, létfontosságúak lehetnek kémiai, biológiai vagy egyéb veszélyforrások esetén, és a lakosság biztonságát szolgálják.

A polgári védelem feladata a védelmi célú építmények fenntartása is. Ez magában foglalja például az óvóhelyek és más biztonsági létesítmények karbantartását, biztosítva, hogy ezek bármikor használatra készek legyenek, amikor a helyzet megkívánja.

Vészhelyzetek esetén a polgári védelem egyik kulcsfontosságú feladata a lakosság kimenekítése és kitelepítése a veszélyeztetett területekről. Ezzel párhuzamosan biztosítaniuk kell, hogy a kitelepített lakosság megfelelő befogadásban és ellátásban részesüljön a biztonságos területeken, ahol ideiglenesen elszállásolják őket.

A polgári védelem gondoskodik arról is, hogy a katasztrófhelyzetekben a létfenntartáshoz szükséges alapvető erőforrások, mint az ivóvíz, az élelmiszerek és a gyógyszerek rendelkezésre álljanak. Ezen felül a kritikus infrastruktúrák, mint például az energiaellátás és a közlekedési hálózatok védelmét és folyamatos működését is biztosítani kell a lakosság biztonsága érdekében.

Amikor katasztrófa sújt egy területet, a polgári védelem gyorsan felméri a károkat, megszervezi a mentést, biztosítja az elsősegélynyújtást, és mentesítési tevékenységeket hajt végre, például fertőtlenítési intézkedéseket tesz. Ezek az azonnali intézkedések minimalizálják a katasztrófa hatásait, és lehetővé teszik a gyorsabb helyreállítást.

A polgári védelem rendszeresen végzi a települések veszélyeztetettségének felmérését különféle kockázatértékelési módszerek segítségével. Ezen felmérések alapján dolgozzák ki a veszély elhárítási terveket, amelyek célja, hogy a katasztrófák hatásait minimalizálják, és a lakosság számára a lehető legbiztonságosabb környezetet biztosítsák.

Fontos szerepe van a kulturális örökség védelmének is, különösen veszélyhelyzetekben, amikor ezek az értékek veszélybe kerülhetnek. A polgári védelem ezen kívül együttműködik ⁹ más

⁹ Dr. Endrődi István: Polgári védelmi szakismeret I. NKE egyetemi jegyzet. Budapest 2015. ISBN 978-615-5527-22-7.

hatóságokkal, például a vizek kártételei elleni védekezésben, valamint a menekültek elhelyezésében és ellátásában.

A nemzetközi együttműködés szintén fontos eleme a polgári védelem munkájának. Nemzetközi szerződések alapján részt vesznek kölcsönös tájékoztatási és segítségnyújtási feladatokban, amelyek célja a közös védekezés elősegítése a katasztrófák idején.

Végül, amikor veszélyhelyzetek során a közszolgáltatások, mint például az energiaellátás vagy a vízellátás kiesnek, a polgári védelem feladata, hogy gondoskodjon ezek ideiglenes fenntartásáról. Ez segít minimalizálni az emberi életben, egészségben és anyagi javakban bekövetkező károkat, biztosítva ezzel a lakosság biztonságát.

1.3 Tűzoltósági szakterület

A tűzoltósági szakterület a tűzvédelem, a tüzesetek kezelése és a műszaki mentés területeit foglalja magában, amelyeket az 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról¹⁰ szabályoz. Ez a törvény meghatározza a tüzesetekkel kapcsolatos alapfogalmakat és feladatokat, beleértve a tüzesetek megelőzését, a tűzoltást, a tűzvizsgálatot, valamint a műszaki mentés elvégzését. A törvény szerint a **tűz** olyan égési folyamat, amely veszélyt jelenthet az életre, a testi épségre és az anyagi javakra, illetve azokban károsodást okozhat. A **tűzvédelem** célja pedig, hogy megelőzze a tüzeseteket, biztosítsa a tűzoltási feladatok ellátását, és feltárja a tüzesetek okait, ezzel hozzájárulva a további tüzesetek megelőzéséhez.

A tűzoltósági szakterület négy fő feladata

Tűzmegelőzés: A tűzoltóság elsődleges feladata a tüzesetek megelőzése. Ennek érdekében különböző jogszabályok, szabványok és hatósági előírások kerültek bevezetésre, amelyek a létesítmények építése és használata során betartandó tűzvédelmi szabályokat rögzítik. A tűzoltóság folyamatosan ellenőrzi ezek betartását annak érdekében, hogy csökkentsék a tüzesetek előfordulásának valószínűségét, valamint a tűz továbbterjedését.

Tűzoltás: Tűz esetén a tűzoltók feladata a veszélyeztetett emberek mentése, a tűz terjedésének megakadályozása és az anyagi javak védelme. A tűzoltási műveletek során a tűz eloltására, a terület biztosítására és a további veszélyek elhárítására koncentrálnak. Ezek a feladatok kulcsfontosságúak a lakosság védelme és a tűz által okozott károk minimalizálása érdekében.

¹⁰1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600031.tv> (letöltés ideje:2024.09.01)

Tűzvizsgálat: A tűz keletkezésének pontos okát és körülményeit a tűzvizsgálat tárja fel. Ez a hatósági tevékenység fontos szerepet játszik a tűz megelőzésben, mivel a vizsgálatok során nyert tapasztalatok lehetővé teszik a tűzoltóság számára, hogy hatékonyabban megelőzze a jövőbeli tüzeseteket, és javítsa a tűzoltási beavatkozások feltételeit. A tűzvizsgálat hozzájárul a tűzvédelmi ismeretek bővítéséhez és a tűzoltási stratégiák finomításához.

Műszaki mentés: A tűzoltóság nem csak tűzoltási feladatokat lát el, hanem műszaki mentésben is részt vesz, amikor balesetek, természeti katasztrófák, technológiai hibák vagy veszélyes anyagok szabadba jutása okoz veszélyhelyzetet. Ezekben az esetekben a tűzoltók feladata az emberi élet, a testi épség és az anyagi javak védelme.

A tűz megelőzési és tűzvizsgálati feladatokat a katasztrófavédelem szakemberei végzik, akik biztosítják a tűzvédelmi jogszabályok betartását és a tüzesetek kiváltó okainak felderítését. Ezen hatósági feladatok hozzájárulnak a tűzvédelmi rendszer folyamatos fejlődéséhez, és segítik a tüzesetek számának csökkentését.

1.4 Iparbiztonsági szakterület

A szakterület négy fő területre koncentrál¹¹: veszélyes ipari üzemek felügyelete (előállítás, tárolás), veszélyes áruk szállításának ellenőrzése, kritikus infrastruktúrák védelme és nukleáris baleset elhárítása. A törvény és rendeletek értelmében a szakterület hatásköre kiterjed olyan területekre is, amelyek korábban nem voltak szabályozva, mint például a küszöb alatti üzemek és kiemelt létesítmények, valamint a veszélyes anyagok szállítása különböző közlekedési eszközökkel. Bevezetésre került az egységes iparbiztonsági hatósági koordináció, ami javította a válságkezelési felkészültséget és a lakosság védelmét a potenciálisan veszélyes tevékenységekkel szemben. A szabályozás célja az volt, hogy egy egységes biztonságpolitikai szemlélettel kezelhetőbbé tegye a gazdasági tevékenységek közbeni potenciális kockázatokat és az ezekből fakadó negatív hatásokat megelőzze. Az iparbiztonsági szakterület feladatai kulcsfontosságúak a társadalom és a környezet biztonságának megőrzésében. A veszélyes üzemek felügyelete, a veszélyes áruk szállításának ellenőrzése, a kritikus infrastruktúrák védelme és a nukleáris balesetek elhárítása mind-mind hozzájárulnak ahhoz, hogy

¹¹ Iparbiztonság Magyarországon Dr. Hoffmann Imre; Dr. Lévai Zoltán; Dr. Kátai-Urbán Lajos; Dr. Vass Gyula Védelem Online 22 549 , 12 p. 2015 <https://www.vedelem.hu/letoltes/anyagok/549-dr-hoffmann-imre-dr-levai-zoltan-dr-katai-urban-lajos-dr-vass-gyula.pdf> (letöltés ideje: 2024.06.15.)

minimalizálják a kockázatokat, megelőzzék a súlyos baleseteket, és biztosítsák a létfontosságú rendszerek folyamatos működését.

Veszélyes üzemek felügyelete

Bizonyos ipari létesítmények, mint például gyárak és üzemek, különleges veszélyt jelentenek a lakosságra és az anyagi javakra, főként a feldolgozott anyagok jellege és a gyártási folyamat miatt. Ha ezekben az üzemekben valamilyen működési hiba lép fel, az súlyos következményekkel járhat, például robbanásokkal, mérgező anyagok kiszabadulásával vagy egyéb káros hatásokkal. Éppen ezért ezekre az üzemekre szigorúbb jogszabályi előírások vonatkoznak, melyek betartását a katasztrófavédelem rendszeresen ellenőrzi. E szakfeladat célja, hogy biztosítsa a biztonsági előírások betartását, csökkentve ezzel a lakosság és az anyagi javak veszélyeztetettségét.

Veszélyes áruk szállításának ellenőrzése

A veszélyes áruk szállítása különleges figyelmet igényel, mivel ezek az áruk – tűzveszélyes, robbanásveszélyes, mérgező, fertőző vagy maró anyagokat tartalmazhatnak – súlyos kockázatot jelenthetnek a közlekedés során. Ezeket az anyagokat nagy mennyiségben szállítják közúton, vasúton, vízi úton és levegőben is. A nem megfelelő kezelés vagy baleset esetén ezek az áruk komoly fenyegetést jelentenek az emberek életére és az anyagi javakra. A katasztrófavédelem feladata, hogy ellenőrizze a veszélyes áruk szállításának biztonságosságát, és biztosítsa a vonatkozó szabályok betartását. Szükség esetén a szabálytalanságokat szigorú bírságokkal szankcionálja, ezáltal megelőzve a komolyabb károkat.

Létfontosságú rendszerek és létesítmények (kritikus infrastruktúrák) védelme

A létfontosságú rendszerek és létesítmények, más néven kritikus infrastruktúrák, védelme az iparbiztonság egyik központi feladata. A kritikus infrastruktúra olyan rendszerek és létesítmények összességét jelenti, amelyek elengedhetetlenek az ország működéséhez, a lakosság életfeltételeinek biztosításához és a gazdaság fenntartásához. Ide tartoznak például az energiaellátó rendszerek, a közlekedési hálózatok, a közművek, valamint az egészségügyi és oktatási létesítmények. A katasztrófavédelem feladata, hogy megvédje ezeket a rendszereket, mivel működésük megszűnése, csökkenése vagy zavara súlyos negatív hatással lehet a társadalomra és a gazdaságra. A védelmi intézkedések biztosítják, hogy ezek az infrastruktúrák biztonságosan és zavartalanul működjenek még vészhelyzetek idején is.

Nukleárisbaleset-elhárítás

A nukleáris létesítmények biztonsága kiemelten fontos, hiszen bármilyen baleset ezen a területen rendkívüli kockázatot jelentene az emberek egészségére és a környezetre nézve. A nukleárisbaleset-elhárítás célja, hogy megfelelő felkészültséggel és gyors reagálással

minimalizálják egy esetleges nukleáris baleset következményeit. Ide tartozik a sugárzás figyelése, a lakosság tájékoztatása és védelme, valamint a szükséges mentési és evakuálási tervek kidolgozása és végrehajtása.

Összességében az iparbiztonsági szakterület feladatai arra irányulnak, hogy megelőzzék a veszélyhelyzeteket, illetve minimalizálják azok hatásait, ezzel is védve a lakosságot, az anyagi javakat és az ország kritikus infrastruktúráit

1.5 A fejezet összefoglalása

Összegezve ezt a fejezetet, elmondható, hogy a hivatásos katasztrófavédelem szervezeti felépítése Magyarországon jelentős átalakulásokon ment keresztül 2012-től kezdődően. Az átalakítások célja az volt, hogy egységes irányítás alá vonják a katasztrófavédelmi tevékenységeket, ezáltal növelve a hatékonyságot a katasztrófavédelmi tevékenységek kezelésében. Az új rendszer három fő szakterületet ölel fel: a tűzoltósági, iparbiztonsági és polgári védelmi szakterületet, amelyek összehangoltan dolgoznak a megelőzés, a káresetek kezelése és a helyreállítás terén. A polgári védelem különösen fontos szerepet játszik a lakosság védelmében, különösen a helyi szintű szervezetek és önkéntesek bevonásával. Az iparbiztonsági terület felel a veszélyes üzemek és a kritikus infrastruktúrák védelméért, míg a tűzvédelmi ágazat a tűz megelőzésre, tűzoltásra és tűzvizsgálatra összpontosít. Az egész rendszer jogi hátterét a 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról¹². és a 2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról¹³ biztosítja, amelyek részletesen szabályozzák a katasztrófavédelem szervezeti struktúráját, feladatait és együttműködési mechanizmusait. A jogszabályok célja, hogy modernizálják a katasztrófavédelmi rendszert és növeljék a válsághelyzetekre adott reakció hatékonyságát.

¹² 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100128.tv> (letöltés ideje:2024.09.01)

¹³ 2021. évi XCIII. törvény a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról <https://njt.hu/jogszabaly/2021-93-00-00> (letöltés ideje:2024.09.01)

2. A KÖZÖSSÉGI MÉDIA ÉS A KOMMUNIKÁCIÓ SZEREPE A KATASZTRÓFAVÉDELEMBEN

A kommunikáció kiemelkedően fontos, ugyanis biztosítja a pontos és időben történő információátadást, elősegíti a szervezetek közötti koordinációt és együttműködést, valamint segít elkerülni a pánikot és félreértéseket vészhelyzetekben. Ezáltal hatékonyabbá teszi a döntéshozatalt és a reagálást, ami akár életet is menthet, így úgy gondolom a dolgozatom során kiemelkedően fontos a kommunikáció megismertetése. A kommunikáció az információk cseréje két vagy több fél között. Ez a folyamat magában foglalhatja a beszédet, az írásos üzeneteket, a jeleket, a szimbólumokat vagy a digitális üzeneteket. A hatékony kommunikáció során az információt pontosan kell közvetíteni, hogy az üzenetet a címzett helyesen értelmezze és megfelelően reagáljon rá.

A katasztrófavédelem területén a kommunikáció kulcsszerepet játszik a veszélyek megelőzésében, a lakosság felkészítésében és tájékoztatásában, valamint a vészhelyzetek kezelésében és a helyreállítási folyamatokban. A katasztrófavédelmi kommunikáció célja, hogy időben és pontosan juttassa el a szükséges információkat a lakossághoz, a társszervezetekhez és más érintettekhez, miközben biztosítja a pánik elkerülését és a hatékony együttműködést.

2.1 A kommunikáció története és pszichológiája

A kommunikáció minden szervezet számára kulcsfontosságú, különösen olyan területeken, mint a katasztrófavédelem, ahol a pontos és gyors információáramlás életet menthet. A katasztrófavédelem kommunikációs rendszere azonban nem csak a vészhelyzetekre koncentrál, hanem része a mindennapi működésnek is, amely biztosítja, hogy a lakosság, a média és más érintett szervezetek tájékoztatása folyamatosan és megbízhatóan történjen.

A kommunikáció történetileg mindig is alapvető szerepet játszott a katasztrófavédelmi tevékenységekben. A korai civilizációkban a riasztás és a vészhelyzeti intézkedések kommunikációja egyszerű jelekkel, például tűzgyújtással vagy kürtfújással történt. Az idő múlásával, a technológia fejlődésével a kommunikáció eszközei és módszerei is folyamatosan bővültek és javultak.

A 20. század elején, a rádió feltalálásával és széles körű elterjedésével, a katasztrófavédelmi kommunikáció is nagy változásokon ment keresztül. A rádió lehetővé tette, hogy a katasztrófavédelmi szervezetek gyorsan és hatékonyan juttassanak el információkat nagy

létszámú lakossági csoportokhoz, különösen vészhelyzetek esetén. A második világháború alatt a rádió, valamint a kezdetleges telefon- és távközlési rendszerek kulcsszerepet játszottak a polgári védelemben és a katasztrófák kezelésében.

A 21. század elejére a digitális technológiák fejlődése új távlatokat nyitott meg a katasztrófavédelem kommunikációja számára. Az internet, a mobiltelefonok, valamint a közösségi média platformok megjelenése drasztikusan megváltoztatta a kommunikációs csatornákat és stratégiákat. A hagyományos médiumok mellett a katasztrófavédelem egyre inkább a digitális platformokra támaszkodik, hogy valós időben érje el a lakosságot és más érintetteket.

A kommunikáció pszichológiai vonatkozásai különösen fontosak a katasztrófavédelemben, ahol az információk helyes értelmezése és az azokra adott megfelelő reakciók közvetlen hatással lehetnek a túlélésre és a károk minimalizálására. A kommunikáció pszichológiája arra összpontosít, hogy megértse, hogyan dolgozza fel és értelmezi az emberek az információkat, különösen stresszhelyzetekben, mint amilyenek a katasztrófák.

A katasztrófavédelmi kommunikációban négy alapvető pszichológiai tényező kiemelkedő jelentőséggel bír. **Megbízhatóság és hitelesség:** Az emberek hajlamosabbak követni a hivatalos utasításokat, ha azok megbízható és hiteles¹⁴ forrásból származnak. A szervezeteknek ezért különös figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy kommunikációjuk pontos és következetes legyen, ezzel erősítve a lakosság bizalmát. **Pánik elkerülése:** A pánik gyakran információhiány vagy félreértés következménye. A hatékony katasztrófavédelmi kommunikáció világos, nyugodt és irányító, így segít elkerülni a pánikot és biztosítja a lakosság megfelelő reakcióját. **Empátia és támogatás:** A katasztrófa során az érzelmi támogatás ugyanolyan fontos, mint az információátadás. Az empátikus kommunikáció segíti a lakosság megnyugtató és a bizalom fenntartását. **Kulturális és nyelvi tényezők:** Mivel különböző kultúrák és nyelvi csoportok másképp értelmezhetik ugyanazt az információt, fontos, hogy a katasztrófavédelmi üzeneteket minden érintett számára érthető módon közvetítsék, figyelembe véve a kulturális és nyelvi sajátosságokat. Ezek a tényezők alapvetőek a hatékony katasztrófavédelmi kommunikációban, itt kiemelném példaként az önkormányzatok részéről a települési nemzetiségi önkormányzatok közreműködésének szerepét az események kezelése során.

¹⁴ Kasi Vanessza Mária, Ambrusz József Új média lehetőségek a katasztrófavédelemben VÉDELEM TUDOMÁNY: KATASZTRÓFAVÉDELMI ONLINE TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT 6 : 4 pp. 140-153., 14 p. (2021) <https://ojs.mtak.hu/index.php/vedelemtudomany/article/view/13709/11138> (letöltés ideje: 2024.06.15.)

A katasztrófavédelem hatékony működése szoros együttműködést igényel más szervezetekkel, beleértve a rendőrséget, a mentőszolgálatot, a tűzoltóságot, valamint a helyi önkormányzatokat és civil szervezeteket. Ez az együttműködés nem csak a tényleges katasztrófák kezelésére terjed ki, hanem a kommunikációra is.

A társszervek közötti kommunikáció kulcsfontosságú a gyors és koordinált reagálás biztosításában. A kommunikáció feladatai közé tartozik az információk gyors megosztása, a közös döntéshozatal támogatása, valamint a lakosság tájékoztatásának összehangolása.

Példák a társszervek közötti kommunikációra:

Rendőrség: A rendőrség és a katasztrófavédelem közötti kommunikáció alapvető fontosságú a közrend és közbiztonság fenntartásában.

Mentőszolgálat: A mentőszolgálat és a katasztrófavédelem közötti kommunikáció biztosítja, hogy a sérültek gyors és hatékony ellátásban részesüljenek, és hogy a mentési műveletek összehangoltan történjenek.

Önkormányzatok: Az önkormányzatokkal való együttműködés a helyi szintű vészhelyzeti tervezésben és a lakosság tájékoztatásában játszik fontos szerepet.

2.2 A közösségi média

A közösségi média ¹⁵olyan online platformok és alkalmazások összessége, amelyek lehetővé teszik a felhasználók számára, hogy tartalmat hozzanak létre, megosszák azt, és interakcióba lépjenek másokkal. Ezek a rendszerek a Web 2.0 technológiai ¹⁶alapjaira épülnek, amely hangsúlyozza a felhasználói tartalom generálását és terjesztését. A közösségi média alapjaiban változtatta meg a kommunikációs formákat: a hagyományos, egyirányú információközlés helyett egy kétirányú, interaktív kommunikációs modellt kínál, ahol a felhasználók nem csak passzív befogadók, hanem aktív tartalomkészítők is.

A különféle közösségi platformok különböző célokat szolgálnak, beleértve a személyes kapcsolatok fenntartását, szakmai hálózatok építését, információk megosztását vagy akár a társadalmi vitákban való részvételt. Példaként említhető a Facebook, Instagram, Twitter, LinkedIn és YouTube, amelyek mind egyedi felhasználói élményt nyújtanak, de közös

¹⁵ Kaplan, Andreas M., Haenlein, Michael: Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. Business Horizons, 2010. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003> (letöltés ideje: 2024.06.03.)

¹⁶ Szűts Zoltán: A web 2.0 kommunikációelméleti kérdései. JEL-KÉP, 2012/1-4. https://communicatio.hu/jelkep/2012/1_4/szuts_zoltan.htm (letöltés ideje: 2024.09.01)

jellemzőjük, hogy lehetőséget adnak a tartalomkészítésre, megosztásra és más felhasználókkal való interakcióra.

A közösségi média nem csak a személyes kapcsolattartás eszköze, hanem jelentős szerepet tölt be a marketingben, politikában, oktatásban és társadalmi mozgalmakban is. A vállalkozások számára ezek a platformok lehetőséget nyújtanak arra, hogy közvetlenül kommunikáljanak az ügyfelekkel, erősítsék márkájukat, és célzott hirdetésekkel ériék el a célközönségüket. Ezen túlmenően a közösségi média kulcsszereplővé vált a véleményformálás és információterjesztés területén, amely nagyban befolyásolja a modern társadalom kommunikációs szokásait.

2.2.1 A közösségi média történeti áttekintése és fejlődése Magyarországon

A közösségi média története ¹⁷ Magyarországon, hasonlóan a világ más részeihez, a 2000-es évek elején kezdődött, de gyökerei visszavezethetők az internetes kommunikáció korai formáihoz. A 90-es évek végén és a 2000-es évek elején a magyar internetezők körében az e-mail, a fórumok, és a chat szobák számítottak a legnépszerűbb online kommunikációs eszközöknek. Ezek az interaktív felületek már előrevetítették a későbbi közösségi média platformok megjelenését, mivel lehetővé tették az emberek számára, hogy kapcsolatba lépjenek egymással és megosszák véleményüket, információikat.

Az első igazi közösségi média platformok Magyarországon a 2000-es évek közepén jelentek meg. Ezek közé tartozott az iWiW (International Who is Who), amely 2002-ben indult és hamarosan a legnépszerűbb magyar közösségi oldallá vált. Az iWiW egyedisége abban rejlett, hogy lehetővé tette a felhasználók számára, hogy ismerőseiket meghívják, és kapcsolati hálót építsenek ki. A platform fénykorában több mint 4,5 millió felhasználóval büszkélkedhetett, ami akkoriban Magyarország lakosságának jelentős részét jelentette. Az iWiW dominanciája azonban nem tartott sokáig, mivel a globális közösségi média óriások, mint például a Facebook, fokozatosan átvették a vezető szerepet. A Facebook 2008-tól kezdődően vált egyre népszerűbbé Magyarországon, és néhány év alatt kiszorította az iWiW-et, amely 2014-ben végleg bezárta kapuit.

¹⁷ Szűts Zoltán: Online – Az internetes kommunikáció és média története, elmélete és jelenségei. Wolters Kluwer, Budapest, 2018. https://saldokiado.hu/custom/saldowebshop/image/data/betekinto/regiek_vegyes/_online-az-int-komm-es-media-tortenete-elmelete.pdf?srsId=AfmBOoqTMFKDopOK6yhCk-ZFRPW8yPWocVpw-Y2oadaTlRKWrJntImd (letöltés ideje: 2024.06.03.)

A közösségi média fejlődése Magyarországon a 2010-es években tovább gyorsult. A Facebook mellett megjelentek és gyorsan népszerűvé váltak más platformok is, mint például a Twitter, a LinkedIn, az Instagram, és a YouTube. Ezek a platformok különböző célközönségeket szolgáltak ki: míg a Facebook elsősorban a személyes kapcsolattartásra és tartalom megosztásra fókuszált, addig a LinkedIn a szakmai hálózatépítést támogatta, az Instagram pedig a vizuális tartalmak, például fotók és videók megosztására koncentrált.

A magyar közösségi média piac sajátossága, hogy a nemzetközi trendek mellett számos helyi fejlesztésű platform is megjelent és működött. Ezek közé tartozik például a Magyarországon népszerű videómegosztó oldal, a Videa, valamint a blogok, mint a Blog.hu, amely az online újságírás és az amatőr blogírás közötti hidat jelentette.

A 2010-es évek végére és a 2020-as évek elejére a közösségi média Magyarországon szinte minden korosztály mindennapjainak részévé vált. A platformok használata nemcsak a személyes kapcsolattartásra, hanem a politikai kommunikációra, üzleti marketingre, és társadalmi aktivizmusra is kiterjedt. A vállalkozások egyre inkább kihasználták a közösségi média adta lehetőségeket a célzott hirdetések, ügyfélszolgálat, és márképítés terén.

Az elmúlt években a TikTok és hasonló rövid videó formátumú platformok is elterjedtek, különösen a fiatalabb generációk körében, tovább színesítve a magyar közösségi média palettáját. Ezzel párhuzamosan a közösségi média szerepe a társadalmi diskurzusban is jelentős mértékben megnőtt, különösen a politikai kampányok és a közéleti viták során.

Összefoglalva, a közösségi média Magyarországon dinamikus fejlődött az elmúlt két évtizedben, átalakítva a kommunikációt, az információszerezést, és a közösségi interakciók formáit. A globális trendekhez igazodva a magyar felhasználók is egyre inkább a mobilalapú, vizuális tartalmakra fókuszáló platformokat részesítik előnyben, miközben a közösségi média továbbra is kulcsszerepet játszik a digitális kultúra alakításában.

2.2.2 Legnépszerűbb közösségi médiás platformok Magyarországon

Magyarországon a közösségi média használata folyamatosan növekszik, és számos platform vált meghatározóvá az emberek mindennapi életében. A legnépszerűbb közösségi média platformok közé tartozik a Facebook, amely továbbra is a legtöbb felhasználóval rendelkezik az országban. A Facebook nemcsak a személyes kapcsolattartásban, hanem az üzleti és közéleti kommunikációban is fontos szerepet játszik. A platform hirdetési lehetőségei miatt különösen kedvelt a vállalkozások körében, és sokan használják a Facebookot információszerezésre és közösségépítésre is.

Az Instagram, amely elsősorban a vizuális tartalmak megosztására összpontosít, szintén rendkívül népszerű, különösen a fiatalabb korosztályok körében. Az Instagramot sokan használják személyes és kreatív tartalmak megosztására, valamint influencer marketingre, ami miatt a platform különösen vonzó a márkák számára.

A YouTube szintén széles körben használt platform Magyarországon. A videó tartalmak iránti növekvő érdeklődés miatt a YouTube nemcsak szórakoztató tartalmak fogyasztásának, hanem oktatási és információs anyagok megtekintésének is az elsődleges helye. A platform lehetőséget kínál a felhasználóknak, hogy saját videókat készítsenek és osszanak meg, ami különösen vonzóvá teszi azokat, akik kreatív tartalomgyártással szeretnének foglalkozni.

A TikTok, amely rövid, dinamikus videók megosztására épül, az elmúlt években robbanásszerűen nőtt Magyarországon is, különösen a Z generáció körében. A platform szórakoztató és kreatív videói miatt gyorsan népszerűvé vált, és egyre több magyar fiatal használja.

A LinkedIn, bár inkább a szakmai kapcsolatok építésére szolgál, szintén jelentős platform Magyarországon. A LinkedIn lehetőséget nyújt szakmai hálózatépítésre, álláskeresésre, és üzleti tartalmak megosztására, ezért különösen népszerű a szakmai közösségek és vállalatok körében.

Összességében, Magyarországon a Facebook, Instagram, YouTube, TikTok, és LinkedIn a legnépszerűbb közösségi média platformok, amelyek mind eltérő célokat szolgálnak, de egyaránt fontos szerepet játszanak a magyar felhasználók online életében.

2.2.3 A közösségi média alkalmazása a külföldi hatóságok, például a tűzoltóságok körében

A közösségi média egyre fontosabb szerepet játszik a külföldi hatóságok, köztük a tűzoltóságok mindennapi működésében. Ezek a platformok nemcsak kommunikációs eszközként szolgálnak, hanem jelentős hatékonyságnövelő tényezők is, amelyek segítik a hatóságokat az információk gyors és széles körű terjesztésében, valamint a közösséggel való kapcsolatépítésben.

2.2.3.1. Válságkommunikáció és tájékoztatás

A tűzoltóságok a közösségi médiát elsődlegesen válságkommunikációra használják, különösen sürgősségi helyzetekben. Amikor például egy nagyobb tűzvész vagy természeti katasztrófa történik, a közösségi média platformok lehetővé teszik a hatóságok számára, hogy valós időben tájékoztassák a lakosságot a helyzetről. Az ilyen kommunikáció kritikus fontosságú lehet az érintett területeken élők evakuálásában, biztonsági utasítások közlésében, valamint a kockázat minimalizálásában.

Például az Egyesült Államokban a FEMA (Federal Emergency Management Agency) és a helyi tűzoltóságok rendszeresen használják a Twittert és a Facebookot arra, hogy gyorsan információt osszanak meg a lakossággal. Az információk között szerepelhetnek a tűzoltási erőfeszítések előrehaladása, az érintett területeken elrendelt evakuálási parancsok, valamint az aktuális időjárási és veszélyhelyzeti adatok.

2.2.3.2 Közösségi kapcsolatok építése és edukáció

A közösségi média platformok lehetőséget nyújtanak a tűzoltóságok számára, hogy kapcsolatot építsenek a helyi közösségekkel, és edukációs anyagokat osszanak meg. Ezek a posztok tartalmazhatnak tűz megelőzési tippeket, biztonsági szabályokat, vagy éppen tanácsokat arra vonatkozóan, hogyan kell reagálni vészhelyzetekben. Ez a fajta kommunikáció növeli a közösség tudatosságát és felkészültségét, ami hosszú távon hozzájárulhat a tüzesetek számának csökkentéséhez.

Például a kanadai tűzoltóságok gyakran posztolnak a Facebookon és az Instagramon a különböző tűzvédelmi kampányaikról, mint például a füstjelzők megfelelő használatáról, a grill biztonságos üzemeltetéséről, vagy éppen a karácsonyi dekorációk tűzveszélyeiről. Ezek a kampányok nemcsak információkat közvetítenek, hanem interakcióra is ösztönzik a közösséget, például kommentek, megosztások, vagy kérdések révén.

2.2.3.3. Katasztrófa elhárítás és logisztikai támogatás

A közösségi médián keresztül a tűzoltóságok logisztikai támogatást is szervezhetnek és koordinálhatnak. Egyes országokban a közösségi média platformokat használják arra, hogy önkénteseket toborozzanak, adományokat gyűjtsenek, vagy éppen információkat gyűjtsenek a helyszínen tartózkodóktól, akik első kézből tudják jelenteni a helyzet alakulását.

Például Ausztráliában, ahol gyakoriak a nagy kiterjedésű bozóttüzek, a tűzoltóságok és más sürgősségi szolgálatok közösségi médiát használnak arra, hogy kapcsolatba lépjenek a közösségekkel, és koordinálják az erőforrásokat, beleértve az önkéntesek mozgósítását és az ellátmány elosztását.

2.2.3.4. Transzparencia és felelősségre vonhatóság

A közösségi média egyben lehetőséget biztosít a hatóságok számára, hogy növeljék a transzparenciát és a nyilvánosság számára bemutassák tevékenységüket. A tűzoltóságok rendszeresen posztolnak a bevetéseikről, a munka folyamatairól, és a mindennapi kihívásokról. Ez nemcsak a közösség bizalmát erősíti, hanem segít abban is, hogy a lakosság jobban megértse a tűzoltók munkájának komplexitását.

Egyes országokban, mint például az Egyesült Királyságban, a tűzoltóságok élő közvetítéseket és Q&A (kérdések és válaszok) szekciókat is tartanak a közösségi médián, ahol a lakosság közvetlenül teheti fel kérdéseit a tűzoltóság képviselőinek. Ezek az interaktív események segítik a transzparenciát és a közösség bevonását a tűzvédelmi munkába.

2.2.3.5. Innovatív alkalmazások és technológiai fejlesztések

A tűzoltóságok egyre inkább kihasználják az új technológiai fejlesztéseket is a közösségi médiában. Ilyen például a geo lokációs adatok felhasználása a vészhelyzetek pontos helyének meghatározásához, vagy a drónokkal készült élő közvetítések, amelyek lehetővé teszik a helyzetek valós idejű megfigyelését.

Az ilyen technológiai fejlesztések különösen fontosak lehetnek a nagyobb kiterjedésű tüzesetek során, ahol a gyors és pontos információáramlás életmentő lehet. A közösségi média ilyen módon történő használata nemcsak a kommunikációt javítja, hanem hozzájárul a hatóságok általános hatékonyságának növeléséhez is.

2.3 A közösségi média alkalmazásának újszerű lehetőségei Magyarországon a katasztrófavédelemben

Magyarországon a közösségi média hatékony alkalmazása jelentős előnyöket hozhatna a tűzoltóságok és más sürgősségi szolgálatok számára. Ahogyan más országokban már bevett gyakorlat, Magyarországon is számos területen javíthatná a hatóságok kommunikációját, hatékonyságát és a közösséggel való kapcsolatukat. Íme, néhány konkrét lehetőség:

2.3.1. Válságkommunikáció és lakossági tájékoztatás

A magyar tűzoltóságok közösségi média platformokon történő jelenléte lehetővé tenné, hogy gyorsan és széles körben tájékoztassák a lakosságot vészhelyzetekről. Például tüzesetek, árvíz, vagy egyéb katasztrófák esetén a Facebook, Twitter és Instagram platformokon keresztül azonnali tájékoztatást adhatnának az érintett területekről, evakuálási útvonalakról, és az aktuális veszélyhelyzetről.

Az ilyen típusú kommunikáció már több európai országban bevált, és Magyarországon is javíthatná a lakosság reakcióidejét és biztonságát. Egy 2019-es felmérés szerint a magyar lakosság körében a Facebook az egyik leggyakrabban használt platform, így a hatóságok számára is hatékony eszköz lehetne a tájékoztatásban.

2.3.2. Közösségi kapcsolatok építése és edukáció

A közösségi média lehetőséget nyújt a tűzoltóságok számára, hogy rendszeresen edukációs anyagokat osszanak meg a tűz megelőzésről, a helyes vészhelyzeti viselkedésről, és egyéb biztonsági kérdésekről. Ezek a posztok nemcsak információkat közvetítenének, hanem interakcióra is ösztönöznék a közösséget, ami növelhetné a tűz megelőzési intézkedések hatékonyságát.

Például a katasztrófavédelmi szervezetek rendszeresen oszthatnának meg videókat, infógrafikákat és interaktív posztokat a tűzvédelmi kampányaikról, amelyek a közösség bevonásával erősíthetnék a tudatosságot. Az ilyen kampányok nemcsak edukatívak, hanem növelik a közösségi bizalmat is a tűzoltóságok iránt.

2.3.3. Katasztrófa elhárítás és logisztikai támogatás

Magyarországon is hasznos lenne a közösségi médiát logisztikai támogatásra használni, különösen nagyobb katasztrófák esetén. A platformok segítségével a hatóságok gyorsan toborozhatnának önkénteseket, koordinálhatnák a mentési munkálatokat, és az érintettek számára szükséges eszközök elosztását is hatékonyabban szervezhetnék.

Például egy nagyobb árvízet követően a közösségi média platformokon keresztül a hivatásos szervezetek mozgósíthatná a lakosságot ¹⁸a védekezési munkálatokban való részvételre, valamint koordinálhatná az érintett területekre irányuló segítséget és adományokat.

2.3.4. Transzparencia és közösségi bevonás

A tűzoltóságok közösségi médiás jelenléte növelhetné a transzparenciát és erősíthetné a közösség részvételét a tűzvédelmi munkában. Az élő közvetítések, kérdezz-felelek események és egyéb interaktív tartalmak segíthetnek abban, hogy a lakosság közvetlen kapcsolatba léphessen a tűzoltóságokkal, és jobban megérthesse azok munkáját.

Az ilyen típusú kezdeményezések már több országban sikeresen működnek, és Magyarországon is növelhetnék a közösség bizalmát a tűzoltóságok iránt, valamint a lakosság tűzvédelmi ismereteit.

¹⁸ Hábermayer Tamás, Túri Barta Ágnes, Muhoray Árpád Katasztrófavédelmi önkéntesek közösségi média használata HADMÉRNÖK 14 : 1 pp. 80-98., 19 p. (2019)
<https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/hadmernok/article/view/117/3241> (letöltés ideje: 2024.06.15.)

2.3.5. Innovatív technológiai megoldások

Magyarországon a közösségi média használatát kiegészíthetnék olyan innovatív technológiai megoldásokkal, mint a geo lokációs adatok felhasználása vagy a drónokkal készült élő közvetítések. Ezek a fejlesztések különösen hasznosak lehetnek a helyszíni beavatkozások során, ahol a gyors és pontos információáramlás kulcsfontosságú.

Az ilyen technológiák bevezetése nemcsak a tűzoltóságok hatékonyságát növelhetné, hanem hozzájárulhatna a tűzoltási munkák biztonságának és eredményességének javításához is.

2.4 A fejezet összegzés

Összegezve, a közösségi média átalakította a kommunikációs folyamatokat, lehetőséget adva a felhasználóknak, hogy aktívan hozzájáruljanak és interakcióba lépjenek másokkal. Magyarországon a közösségi média gyorsan fejlődött, különösen a 2000-es évek közepétől, amikor a helyi platformok, mint pl. az iWiW, megjelentek, majd a globális oldalak, mint pl. a Facebook és Instagram átvették a vezető szerepet. A hatóságok, például a tűzoltóságok, külföldön már sikeresen alkalmazzák a közösségi médiát válságkommunikációra, tájékoztatásra, közösségi kapcsolatok építésére, és logisztikai támogatásra, amelyek Magyarországon is számos előnyt nyújthatnának. A kommunikáció és a közösségi média kiemelkedő szerepet játszik a katasztrófavédelem hatékonyságának növelésében. A történelmi fejlődés során a kommunikáció eszközei folyamatosan alkalmazkodtak az új technológiákhoz, kezdve az egyszerű jelekkel, majd a rádióval, míg napjainkban a digitális platformok, különösen a közösségi média váltak meghatározóvá. A kommunikáció pszichológiai szempontjai, mint a hitelesség, a pánik elkerülése és az empátia, kulcsfontosságúak a lakosság megfelelő tájékoztatásában és reakcióiban. A közösségi média lassan átalakítja a katasztrófavédelmi kommunikációt, lehetőséget biztosítva az azonnali információáramlásra, a lakosság tájékoztatására és edukálásra, valamint a közösségi kapcsolatok építésére. A fejezet rávilágít arra, hogy Magyarországon is érdemes nagyobb hangsúlyt fektetni a közösségi média integrálására a katasztrófavédelmi kommunikációba, hiszen ez jelentős mértékben hozzájárulhatna a hatóságok hatékonyságának növeléséhez, a gyors reagáláshoz és a közösség bizalmának erősítéséhez. Összességében a fejezetből jól kivehető, hogy a modern kommunikációs eszközök, különösen a közösségi média, milyen fontos szerepet tölthetnek be a katasztrófavédelem sikeres működésében, különösen a válsághelyzetek kezelése, a logisztikai támogatás és a lakosság felkészítése terén.

3. FEJLESZTÉS LEHETŐSÉGEK A KATASZTRÓFAVÉDELEM KÖZÖSSÉGI MÉDIÁS KOMMUNIKÁCIÓJÁBAN

A szakterületenkénti felbontás azért fontos, mert lehetővé teszi a részletesebb elemzést, a különböző területek sajátosságainak és igényeinek figyelembevételét. Minden szakterületnek megvannak a maga specifikus kihívásai, feladatai, és céljai, amelyekre külön megoldásokat és stratégiákat kell kidolgozni az ezekről történő kommunikációra.

3.1. Javaslatok a szakterületek vonatkozásában

Úgy gondolom az újszerű javaslatok megfogalmazása kiemelten fontos a katasztrófavédelem kommunikációjának hatékonyságának növelése érdekében, mivel a különböző szakterületek egyedi kihívásokat hordoznak. Az iparbiztonság terén a veszélyes anyagok megfelelő kezelése és a baleset megelőzés szempontjából elengedhetetlen a lakosság és az ipari szereplők tájékoztatása. A polgári védelem gyors és széleskörű riasztórendszerei létfontosságúak a veszélyhelyzetekben, hiszen egy jól időzített figyelmeztetés életmentő lehet. A tűzoltóság kommunikációja pedig megelőzheti a tüzeseteket, ha a lakosság ismeri és betartja a tűzvédelmi szabályokat.

Ezek a javaslatok nemcsak a hatékony információterjesztést segítik elő, hanem a lakosság tudatosságának növelését is, amely elengedhetetlen a veszélyhelyzetek megfelelő kezeléséhez. Az innovatív eszközök, mint a közösségi média, infógrafikák és élő események, lehetőséget adnak arra, hogy a különböző korosztályokhoz és platformokhoz igazítva jussanak el az üzenetek, ezáltal biztosítva a hatékony kommunikációt és a lakosság felkészültségének javítását.

3.1.1. Javaslatok az iparbiztonsági szakterület vonatkozásában

Az iparbiztonság területén a közösségi média használata kulcsfontosságú lehet a veszélyes anyagok kezeléséről és a balesetek megelőzéséről szóló információk terjesztésében. A cél az, hogy a lakosság és az ipari létesítmények között gyors és pontos információcsere jöjjön létre. Javasolt fejlesztési irányok közé tartozik az **interaktív tartalmak készítése**, például videók és infógrafikák, amelyek hatékonyan növelhetik az iparbiztonsági tudatosságot, megkönnyítve a veszélyes anyagok kezelésének megértését. Ezenkívül **élő online események** szervezése,

ahol kérdezz-felelek formában közvetlen kommunikáció jöhet létre, szintén elősegítheti a lakosság bevonását, mivel a kutatás szerint sokan nyitottak az ilyen típusú interakciókra.

2. ábra Iparbiztonsági plakát ötlet Forrás: szerző

3.1.2. Javaslatok a polgári védelmi szakterület vonatkozásában

A polgári védelem egyik legnagyobb kommunikációs kihívása, hogy hatékonyan és időben tájékoztassa a lakosságot a vészhelyzeti intézkedésekről, például az evakuálásról és egyéb sürgős cselekvésekről. Javasolt fejlesztési irányok közé tartozik a **riasztó rendszerek fejlesztése a közösségi médián keresztül**, hiszen ezek a platformok gyors és széleskörű elérést biztosítanak a lakosság számára. A kutatások szerint a válaszadók rendszeresen használják a közösségi médiát, így ez hatékony csatorna lehet a figyelmeztetések terjesztésére. Továbbá, **oktatóanyagok és útmutatók megosztása** a vészhelyzeti teendőkről növelheti a lakosság

felkészültségét, mivel a válaszadók többsége szívesen fogyasztana ilyen tartalmakat, például oktatóvideókat vagy részletes útmutatókat.

Az EENA webes platformja pontosan megmutatja, hogy Magyarországon is elérhető a hely alapú SMS-es riasztórendszer, azonban használatára kevés esetben van szükség.

TUTI TIPPEK ÁRVÍZ ESETÉN

- HA SZORÍT AZ IDŐ NE GONDOLKODJON, HÚZÓDJON BIZTONSÁGOS HELYRE (DOMB, MAGASABB LEJTŐ, ELŐRE MEGBESZÉLT HELY stb.) ÉS MENTSE ÖNMAGÁT!
- KAPCSOLJA KI AZ ÁRAM ÉS GÁZ SZOLGÁLTATÁST OTTHONÁBAN!
- A FONTOSABB HÁZTARTÁSI ESZKÖZÖKET ÉS TARTÓS ÉLELMISZERT HELYEZZE BIZTONSÁGOS KÖRNYEZETBE
- CSUKJA BE AZ ÖSSZES ABLAKOT!
- GYÓGYSZEREKET, IVÓVIZET , IRATOKAT, MEGFELELŐ RUHÁZATOT KÉSZÍTSEN 2-3 NAPRA!
- ÁLLATAI BIZTONSÁGÁRÓL GONDOSKODJON!
- AMENNYIBEN GÉPJÁRMŰVEL KÖZLEKEDIK NE HAJTSON OLYAN HELYEKRE AHOL NEM TUDJA FELMÉRNI A VÍZ MÉLYSÉGÉT!
- TÁVOLÍTSA EL OTTHONÁBÓL A VÍZZEL KÉMIA REAKCIÓKAT KIVÁLTÓ ANYAGOKAT (MÉRGEK, MARRÓ ANYAGOK, SAVAK, stb.)!
- SEGÍTSE IDŐSEBB SZOMSZÉDAIT!
- MINDENKÉPPEN TEGYEN ELEGET A KATASZTRÓFAVÉDELEM, RENDŐRSÉG, HONVÉDSÉG ÉS ÖNKORMÁNYZATA FELHÍVÁSAINAK/ FELSZÓLÍTÁSAINAK!

GONDOSKODJON ÖNMAGÁRÓL ÉS SZERETTEIRŐL

"MAGYARORSZÁG SZOLGÁLATÁBAN A BIZTONSÁGÉRT!"

3. ábra Polgári védelmi plakát ötlet forrás: szerző

3.1.3. Javaslatok a tűzoltósági szakterület vonatkozásában

A tűzoltósági szakterület kommunikációjának célja a tüzesetek megelőzése, a lakosság tájékoztatása a tűzvédelmi szabályokról. Javasolt fejlesztési irányok közé tartozik **tűzvédelmi tippek és trükkök megosztása**, rendszeres posztok és videók formájában, amelyek egyszerű tanácsokat adnak a megelőzéshez. Továbbá, **esettanulmányok és valós példák bemutatása** is hasznos lehet, hiszen a valós eseményekből levont tanulságok segítik a tűzvédelmi tudatosság növelését. A kérdőíves kutatási eredményeim alapján a lakosság érdeklődik a gyakorlati és valós példák iránt.

4. ábra Tűzoltósági szakterület plakát ötlet forrás: szerző

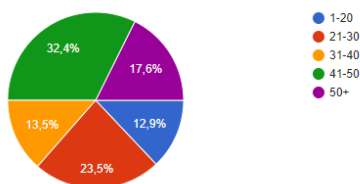
3.2 Kérdőíves kutatás feldolgozása

A kérdőíves kutatásom célja az volt, hogy felmérje a lakosság közösségi médiával kapcsolatos szokásait, valamint a katasztrófavédelemmel kapcsolatos tájékoztatási igényeiket és elvárásait. A kutatás során kevesebb, mint 48óra alatt 170 válasz érkezett. A kutatás során összegyűjtött adatok alapján világossá vált, hogy a közösségi média kiemelt szerepet játszik a lakosság mindennapi életében, és hogy a katasztrófavédelem közösségi médiás megjelenésének hatékonysága jelentős mértékben befolyásolja a lakosság tájékoztatottságát és felkészültségét a veszélyhelyzetek kezelésére.

A kérdőíves kutatás főbb megállapításai:

- Korosztályi megoszlás:** A válaszadók többsége a 21-30 éves korosztályból került ki, ami azt mutatja, hogy a fiatal felnőttek a legaktívabbak a közösségi médiában. Az idősebb korosztály (50+ év) szintén jelen van, de kisebb arányban. Ez a megoszlás azt jelzi, hogy a kommunikációs stratégiákat korcsoportonként kell igazítani, hogy minden célcsoport elérhető legyen.

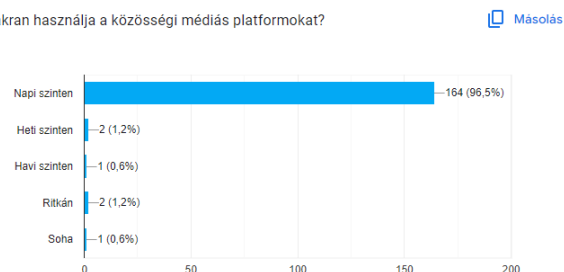
1. Ön hány éves?
170 válasz

5. ábra Kérdőív korosztályi kérdése forrás: szerző kérdőíves kutatása

- Közösségi média használat gyakorisága:** A válaszadók döntő többsége napi szinten használja a közösségi médiát, ami azt sugallja, hogy a katasztrófavédelem számára ezek a platformok kulcsfontosságúak lehetnek a gyors és hatékony információközlésben.

2. Milyen gyakran használja a közösségi médiás platformokat?
170 válasz

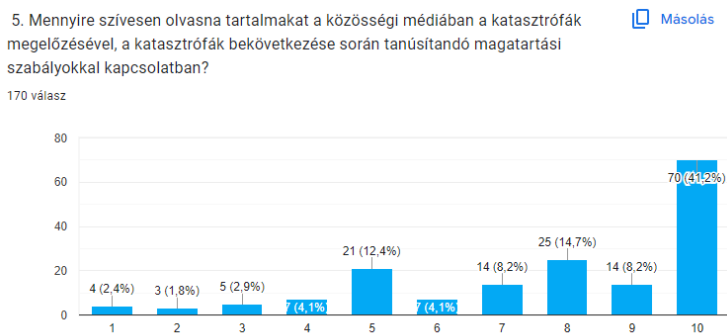

6. ábra Kérdőív közösségi médiával kapcsolatos kérdése forrás: szerző kérdőíves kutatása

- Leggyakrabban használt platformok:** Az Instagram és a Facebook dominálnak, de a TikTok és a YouTube is jelentős szereplők. Ez azt sugallja, hogy a

katasztrófavédelemnek több platformra kell építenie kommunikációs stratégiáját, különösen figyelve a vizuális tartalmakra, amelyek e platformokon a legnépszerűbbek.

4. **A katasztrófavédelem jelenléte a közösségi médiában:** A válaszadók nagy része találkozott már a katasztrófavédelem közösségi médiás megjelenéseivel, ami pozitív visszajelzés a jelenlegi kommunikációs erőfeszítésekre. Ugyanakkor ez is arra utal, hogy folyamatos jelenlét és tartalomgyártás szükséges ahhoz, hogy a szervezet fenntartsa a közönség érdeklődését és elköteleződését.
5. **Tartalomtípusok iránti preferenciák:** A videók és rövid, lényegre törő posztok a legnépszerűbbek. A vizuális tartalmak iránti kereslet azt mutatja, hogy a katasztrófavédelemnek érdemes nagyobb hangsúlyt fektetnie a videós kommunikációra, esetleg animációk, infografikák és interaktív tartalmak formájában.

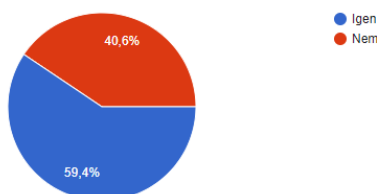

7. ábra Tartalomtípusok iránti preferenciák a kérdőív alapján forrás: szerző kérdőíves kutatása

6. **Érdeklődés a katasztrófavédelemmel kapcsolatos online események iránt:** A válaszadók egy része érdeklődést mutat az online események, például élő kérdezz-felelek iránt, ami lehetőséget ad a közvetlen interakcióra és a lakosság kérdéseinek megválaszolására. Ez növeli a bizalomépítést és az elköteleződést a közösségi médián keresztül.

11. Szívesen részt venne olyan online eseményeken (pl. élő kérdezz-felelek), amik a katasztrófavédelemmel kapcsolatos témában szerveződnek?

170 válasz

8. ábra Online események érdeklődés felmérése forrás: szerző kérdőíves kutatása

3.2.1 Korosztályok közötti különbségek a kérdőíves kutatás alapján:

Fiatal korosztályok (18-34 év)

A fiatalabb korosztályok körében az Instagram, TikTok és YouTube a legnépszerűbb platformok, ahol a vizuálisan gazdag, rövid és figyelemfelkeltő tartalmak, mint infógrafikák, rövid videók és mémek dominálnak. A katasztrófavédelmi tartalmak akkor érdeklik őket, ha szórakoztató vagy sokkoló elemeket tartalmaznak, és könnyen megoszthatóak. Az interaktív tartalmak, mint a kvízek vagy szimulációk, szintén népszerűek ebben a korosztályban.

Középkorúak (35-54 év)

A középkorúak körében a Facebook, Twitter és LinkedIn a legnépszerűbb platformok, amelyeket főként híroldalak követésére és üzleti kapcsolatok ápolására használnak. Ők inkább a részletes, elemző tartalmakat kedvelik, amelyek mélyebb betekintést nyújtanak a katasztrófavédelmi helyzetekbe, és előnyben részesítik a hírleveleket, valamint a hivatalos szervek jelentéseit, mivel megbízható forrásoknak tekintik ezeket.

Idősebb korosztályok (55 év felett)

Az idősebb korosztály közösségi médiahasználatára főként a Facebookra és a YouTube-ra koncentrálódik, és az e-mailes kommunikáció is jelentős szerepet játszik az életükben. Ők kevésbé aktívak a közösségi médiában, de ha használják, elsősorban információszerzésre és családi kapcsolatok fenntartására. A tartalomfogyasztási szokásaikban a hagyományos hírforrásokat részesítik előnyben, mint például a nyomtatott média és a televízió. Katasztrófavédelmi információk esetén a részlet gazdag, hivatalos forrásokból származó híreket tartják megbízhatónak és fontosnak.

3.2.2 Innovatív ötletek a kommunikáció fejlesztésére

A katasztrófavédelem számára jól alkalmazható lenne egy mobilalkalmazás fejlesztése vagy a már meglévő mobilalkalmazás továbbfejlesztése, amely valós idejű figyelmeztetéseket és tájékoztatást nyújt a lakosságnak. Az alkalmazás riasztásokat küldene közelgő veszélyhelyzetekről, például természeti katasztrófákról vagy ipari balesetokról, és interaktív útmutatókkal segítene a helyes cselekvési módok megtalálásában. Továbbá, egy átfogó tudásbázist is tartalmazhatna, amely oktatóvideókkal és hasznos tanácsokkal támogatná a lakosság felkészülését. Az alkalmazás integrálható lenne közösségi média fiókokkal is, hogy a felhasználók egy helyen érhesék el a legfrissebb híreket.

A közösségi média platformokon eltérő tartalomstratégiák ajánlottak: az Instagramon és TikTokon rövid, dinamikus videók segítenék a fiatalabb közönség elérését, míg a Facebookon

és YouTube-on hosszabb, részletes oktatóvideók szólnának az idősebb korosztályhoz. Twitteren gyors, valós idejű frissítések segítenék a gyors tájékozódást krízishelyzetekben. Éves tematikus kampányok szervezésével a katasztrófavédelem különböző veszélyhelyzetekre hívná fel a figyelmet, interaktív kihívásokkal és oktatási versenyekkel motiválva a közönséget. Emellett influencerek bevonása is hasznos lenne, akik személyes történetek és események népszerűsítése révén közvetítenék a katasztrófavédelmi üzeneteket.

3.2.3 Kampány ötlet

Kampányok rendkívül fontosak, a katasztrófavédelem szakterületeinek feladatai közül úgy gondolom, minden feladatra lehetne készíteni különböző kampányokat, azonban a dolgozatomban egy tűz megelőzési kampányt ragadnék ki, amely rendkívül fontos, mert segít felhívni a lakosság figyelmét a mindennapokban előforduló tűzveszélyekre és azok megelőzésére.

A kampány célja, hogy megelőzhetővé tegye a tüzeseteket olyan egyszerű, ám kritikus gyakorlatokkal, mint a füstjelzők rendszeres ellenőrzése, a túlterhelt elektromos hálózatok elkerülése, valamint a tűzoltó készülékek helyes használata.

Az emberek gyakran alábecsülik a tüzesetek veszélyeit, különösen otthoni vagy munkahelyi környezetben. Az ilyen típusú kampányok praktikus és könnyen érthető üzenetekkel segítenek abban, hogy a lakosság tudatosabban cselekedjen, csökkentve a tűz keletkezésének esélyét. A kampány interaktív elemei – például ikonok, infógrafikák és vizuális tartalmak – közérthetően és hatékonyan közvetítik az üzeneteket, így minden korosztály számára könnyen elérhető és befogadható.

Az ilyen megelőző jellegű kampányok hosszú távon nemcsak a tüzesetek számát csökkenthetik, de hozzájárulnak az emberek biztonságérzetének növeléséhez is, mivel megtanítják a lakosságot arra, hogyan védekezzenek hatékonyan vészhelyzet esetén.

A kampányokat hasznos lehet korosztályokat megcélózva kialakítani és kiegészíteni, pl. kisgyermekek-általános iskolások részére kiegészíteni rajz pályázati lehetőséggel az adott kampány témájában. Gimnazisták számára közzétenni olyan felhívást, amely keretében rövid egymást edukálhatnák (hivatalos forrásokból tájékozódva), amelyeket a felhívást készítője népszerűsítéssel még több ember felé juttathatna el.

A kampány és kiegészítése egyszerűnek tűnhet, de egy tartalom, információ vagy hír gyorsan és széles körben válik elérhetővé az online platformokon keresztül. Ennek fő oka az internet hálózatos jellege: a felhasználók egyszerűen megosztják egymással az információkat közösségi médián, e-mailen, weboldalakon vagy fórumokon keresztül.

9. ábra "Tűz megelőzés Elsődleges" kampány ötlet forrás: szerző

Példa: "Tűz megelőzés Elsődleges" Kampány

Kampány Célja: A "Tűz megelőzés Elsődleges" kampány célja, hogy felhívja a lakosság figyelmét a tűz megelőzés fontosságára, és praktikus tippeket nyújtson a tüzesetek elkerüléséhez otthon és a munkahelyen. A kampány során rövid, könnyen érthető üzeneteket, infógrafikákat és videókat osztunk meg a közösségi médiában.

Kampány Üzenetei:

Ellenőrizd a füstjelzőket havonta!

Soha ne hagyj égő gyertyát felügyelet nélkül!

Ne terheld túl az elektromos hálózatot!

Tarts otthon tűzoltó készüléket, és tudd, hogyan használd!

Ismerd meg a menekülési útvonalakat otthon és a munkahelyen!

Kép Leírása:

A kép háttere világos, semleges színű, például fehér vagy világos szürke, amely kontrasztot biztosít az élénk színű elemekhez. A tűz megelőzési kampánykép öt ikonon keresztül mutatja be a legfontosabb tűzbiztonsági tippeket. Ezek a következők: egy működő füstjelző a korai észlelés fontosságára, egy égő gyertya piros tiltó jellel a felügyelet nélküli gyertyák veszélyére, egy túlterhelt hosszabbító az elektromos tűz kockázatára, egy menekülési ajtó nyíllal a vészhelyzeti evakuáció ismeretének jelentőségére, valamint egy tűzoltó készülék, amely a

megfelelő használat fontosságát hangsúlyozza. Ezek az elemek vizuálisan, egyszerűen közvetítik a tűz megelőzés alapelveit.

3.3. Nemzetközi jó gyakorlatok a katasztrófavédelem médiás kommunikációjában

A nemzetközi katasztrófavédelmi szervezetek különféle médiatevékenységei jelentős szerepet játszanak a közvélemény tájékoztatásában és a lakosság felkészítésében a katasztrófákra. Ezek a tevékenységek nemcsak a kommunikációt segítik elő, hanem megerősítik a nemzetközi együttműködést és a katasztrófavédelmi kapacitások fejlesztését is.

Az *Egyesült Államok Védelmi Biztonsági Együttműködési Ügynöksége (DSCA)* humanitárius segélyezési és katasztrófavédelmi programokat irányít, amelyek célja, hogy előmozdítsák a békét és stabilitást a veszélyeztetett régiókban. A DSCA programjai, mint például a külföldi katasztrófa elhárítás (FDR), az Egyesült Államok különleges katonai képességeit használják arra, hogy életmentő segítséget nyújtsanak. Ezek a tevékenységek a médián keresztül kerülnek nyilvánosságra, és fontos szerepet játszanak a támogatói kapcsolatok építésében, valamint a nemzetek közötti bizalom erősítésében

Az *Egyesült Nemzetek Szervezetének Katasztrófakezelési Hivatala (UNISDR)* médiás szereplése is kiemelkedő, amely a megelőzés és a kockázatok csökkentésére fókuszál. Az UNISDR külön hangsúlyt fektet a közösségi médiás kampányokra és a vizuális tartalmakra, amelyek interaktív módon oktatják a lakosságot a veszélyekről. Ezek a kampányok nemcsak informálnak, hanem bevonják a közönséget is, különösen a fiatalabb generációkat, akik a közösségi médián keresztül könnyebben érhetők el.

A *karibi régió katasztrófavédelmi szervezete, a CDEMA*, szintén kihasználja a médiát a regionális együttműködés és a lakossági felkészítés erősítésére. A médiás tevékenységeik a vészhelyzeti kommunikációra összpontosítanak, különösen a természeti katasztrófák, mint például hurrikánok esetén. Az ilyen szervezetek regionális támogatással és nemzetközi adományozókkal dolgoznak együtt, hogy hatékonyabb legyen a katasztrófavédelem és az információk eljuttatása a lakossághoz

Összességében a nemzetközi katasztrófavédelmi szervezetek médiás tevékenységei alapvető fontosságúak a katasztrófákra való felkészülés és a vészhelyzetek során nyújtott válaszadások szempontjából. Ezek a szervezetek a modern technológia és a közösségi média segítségével érik el a lakosságot, miközben javítják a globális együttműködést és elősegítik a helyi közösségek védelmét.

3.4 A fejezet összefoglalása

Összegezve ezt a fejezetet, elmondható, hogy a szakterületenkénti kommunikáció fejlesztése alapvető fontosságú a katasztrófavédelem különböző területein. A szakterületenkénti kommunikáció fejlesztése különösen fontos a katasztrófavédelem hatékonyságának növelésében, mivel lehetővé teszi a specifikus kihívások kezelését. Az iparbiztonság területén a közösségi média segíthet a veszélyes anyagok kezeléséről szóló információk terjesztésében, interaktív tartalmak és élő események formájában. A polgári védelemben a riasztó rendszerek és oktatóanyagok fejlesztése kulcsfontosságú a gyors és széles körű tájékoztatás érdekében. A tűzoltóság kommunikációja a tűz megelőzésre és a tűzvédelmi szabályok ismertetésére koncentrál, valós példák bemutatásával növelve a lakosság tudatosságát.

A kérdőíves kutatásokból kiderült, hogy a közösségi média, különösen az Instagram, Facebook és YouTube, hatékony csatorna lehet a katasztrófavédelem üzeneteinek terjesztésére. A fiatalabb korosztályok vizuális és interaktív tartalmakat kedvelnek, míg az idősebbek inkább a részletes, hivatalos információkra támaszkodnak.

A nemzetközi példák, mint az Egyesült Államok DSCA és az ENSZ UNISDR szervezetei, szintén kiemelten használják a médiát a katasztrófavédelmi kommunikációban, különösen a közösségi média kampányok és vizuális tartalmak révén.

4. ÖSSZEGZÉS

A dolgozatomat a **hivatásos katasztrófavédelmi szervezet közösségi médiás megjelenése** és annak fejlesztési lehetőségei címmel készítettem el. Rendkívül aktuális és releváns a téma, mert az elmúlt évek során jelentős technológiai fejlődést tapasztalhattunk, és ezzel együtt a kommunikációs eszközök és módszerek is átalakultak. Különösen a **Z generáció** tagjaként hiánypótlónak érzem, hogy bemutassam, miként lehet a modern eszközökkel hatékonyan elérni és tájékoztatni a lakosságot, különösen katasztrófák megelőzése vagy bekövetkezése esetén.

Napjainkban az emberek többsége az internethez és a közösségi médiához fordul, ha információra van szüksége, különösen veszélyes helyzetek idején. A probléma azonban az, hogy az online térben nemcsak hiteles információk, hanem félrevezető hírek és álhírek is gyorsan terjedhetnek, amelyek pánikot kelthetnek. Ezért úgy gondolom, hogy a katasztrófavédelemnek kiemelten fontos feladata, hogy hatékonyan jelenjen meg a közösségi médiában, és megbízható, pontos információkkal lássa el a lakosságot.

Dolgozatom során először a **katasztrófavédelem szervezeti felépítését** vizsgáltam meg részletesen. Különösen kiemelve, hogy a szervezet három fő szakterületre oszlik: a tűzoltóság, az iparbiztonság és a polgári védelem területeire. Mindhárom terület esetében megfigyelhető, hogy a közösségi média hatékonyan alkalmazható az információk terjesztésében és a lakosság bevonásában. A tűzoltóság esetében például fontos téma a tűzmelegelőzési tanácsok, oktatóvideók és kampányok rendszeres megosztása a közösségi felületeken, míg az iparbiztonság területén a veszélyes anyagok kezeléséről és a biztonsági előírásokról szóló figyelemfelhívások lennének hasznosak.

A dolgozatomban vizsgáltam, hogy a **kommunikáció pszichológiai aspektusai** mennyire lényegesek a katasztrófavédelemben. Az emberek sokszor stresszes helyzetekben nem tudnak racionálisan gondolkodni, így különösen fontos, hogy a katasztrófavédelmi szervek nyugodt, hiteles és empátikus módon közvetítsék az információkat. Ha a lakosság érzi, hogy az információk megbízható forrásból származnak, nagyobb eséllyel követik azokat az utasításokat, amelyek életet menthetnek.

Kutatásom során **irodalomkutatást, esettanulmányokat**, valamint **kérdőíves felmérést** használtam. Az irodalomkutatás során átfogó képet kaptam arról, hogyan működnek más országokban a katasztrófavédelmi szervek, és milyen módon alkalmazzák a közösségi médiát a lakosság tájékoztatására. Esettanulmányok segítségével olyan **külföldi példákat elemeztem**, ahol a közösségi média sikeresen hozzájárult a katasztrófák kezeléséhez. Külön figyelmet

fordítottam azokra a megoldásokra, amelyek hatékonyan segítették a pánik elkerülését és a lakosság gyors tájékoztatását.

A kérdőíves felmérésem során felmértem, hogy az emberek milyen típusú információkat tartanak fontosnak katasztrófák esetén, milyen közösségi média használati szokásaik vannak és mennyire lennének nyitottak katasztrófa megelőzés és kezelés témában edukáló jellegű médiás megjelenésekre és kampányokra. Az eredmények azt mutatták, hogy a lakosság nagy része elsősorban a közösségi médiát használja információszerzésre, de sokan aggódnak a hitelesség miatt. Ezért is tartom fontosnak, hogy a katasztrófavédelmi szervek *aktívan jelen legyenek* ezeken a platformokon, és *megbízható, hiteles információkat* közöljenek.

Összefoglalva, dolgozatom célja volt, hogy átfogó képet nyújtson a **katasztrófavédelem közösségi médiás megjelenéséről** és annak fejlesztési lehetőségeiről. Úgy vélem, hogy a modern kommunikációs eszközök használata nemcsak a lakosság hatékonyabb tájékoztatásában segíthet, hanem hozzájárulhat a pánik elkerüléséhez és a lakosság bizalmának erősítéséhez is. Az eredményeim alapján javaslom, hogy a katasztrófavédelmi szervek folyamatosan fejlesszék médiás tevékenységeiket, és használják ki a közösségi média adta lehetőségeket, hogy még hatékonyabban láthassák el feladataikat.

IRODALOMJEGYZÉK

1. Kaplan, Andreas M., Haenlein, Michael: Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media. Business Horizons, 2010. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003> (letöltés ideje: 2024.06.03.)
2. Szűts Zoltán: Online – Az internetes kommunikáció és média története, elmélete és jelenségei. Wolters Kluwer, Budapest, 2018. https://mediakutato.hu/cikk/2012_01_tavasz/01_internetes_kommunikacio_tortenete/ (letöltés ideje: 2024.06.03.)
3. Boyd, Danah M., Ellison, Nicole B.: Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. Journal of Computer-Mediated Communication, 2007. <http://dx.doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x> (letöltés ideje: 2024.06.03.)
4. Guld Ádám: Közösségi média – elmélet és jelenségek. Budapesti Corvinus Egyetem, 2014. (letöltés ideje: 2024.06.03.)
5. Szűts Zoltán: Online – Az internetes kommunikáció és média története, elmélete és jelenségei. Wolters Kluwer, Budapest, 2018. https://saldokiado.hu/custom/saldowebshop/image/data/betekinto/regiek_vegyes/_online-az-int-komm-es-media-tortenete-elmelete.pdf?srsId=AfmBOoqTMFKDopOK6yhCk-ZFRPW8yPWoaCVpw-Y2oadaTlRKWrJntImd (letöltés ideje: 2024.06.03.)
6. Boyd, Danah M., Ellison, Nicole B.: Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. Journal of Computer-Mediated Communication, 2007. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003> (letöltés ideje: 2024.06.05.)
7. Koltai, László: A magyar internet története. Akadémiai Kiadó, Budapest
8. Digital 2023 Hungary: DataReportal – Global Digital Insights, 2023. <https://datareportal.com/reports/digital-2023-hungary> (letöltés ideje: 2024.06.05.)
9. Alexander, David E.: Social Media in Disaster Risk Reduction and Crisis Management. Science Engineering Ethics, 2014. <https://link.springer.com/article/10.1007/S11948-013-9502-Z> (letöltés ideje: 2024.06.10.)
10. Reuter, Christian, Kaufhold, Marc-André: Fifteen Years of Social Media in Emergencies: A Retrospective Review and Future Directions for Crisis Informatics. Journal of Contingencies and Crisis Management, 2018. <https://doi.org/10.1111/1468-5973.12196> (letöltés ideje: 2024.06.10)7

11. Muhoray, Á. and Gombás, K. 2016. Katasztrófamegelőzés I. NKE Szolgáltató Nonprofit Kft, Budapest.
12. Iparbiztonság Magyarországon Dr. Hoffmann Imre; Dr. Lévai Zoltán; Dr. Kátai-Urbán Lajos; Dr. Vass Gyula Védelem Online 22 549 , 12 p. 2015
<https://www.vedelem.hu/letoltes/anyagok/549-dr-hoffmann-imre-dr-levai-zoltan-dr-katai-urban-lajos-dr-vass-gyula.pdf> (letöltés ideje: 2024.06.15.)
13. Kasi Vanessza Mária, Ambrusz József Új média lehetőségek a katasztrófavédelemben
VÉDELEM TUDOMÁNY: KATASZTRÓFAVÉDELMI ONLINE TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT 6 : 4 pp. 140-153., 14 p. (2021)
<https://ojs.mtak.hu/index.php/vedelemtudomany/article/view/13709/11138> (letöltés ideje: 2024.06.15.)
14. Hábermayer Tamás, Túri Barta Ágnes, Muhoray Árpád Katasztrófavédelmi önkéntesek közösségi média használata HADMÉRNÖK 14 : 1 pp. 80-98., 19 p. (2019)
<https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/hadmernok/article/view/117/3241> (letöltés ideje: 2024.06.15.)
15. Pető Krisztina Rita. Szervezeti kultúraváltás a professzionális katasztrófavédelmi rendszerben.(2012) VÉDELEM KATASZTRÓFAVÉDELMI SZEMLE 2064-1559 19 1-36
<https://vedelem.hu/letoltes/anyagok/422-szervezeti-kulturavaltas-a-professzionalis-katasztrofavedelmi-rendszerben.pdf> (letöltés ideje: 2024.06.15.)
16. Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékeléséről szóló jelentése 2023.
<https://www.katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/2024-01/83120.pdf>
(letöltés ideje: 2024.07.20)
17. Dr. Endrődi István: Polgári védelmi szakismeret I. NKE egyetemi jegyzet. Budapest 2015. ISBN 978-615-5527-22-7.

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra A hivatásos katasztrófavédelmi szerv szervezeti struktúrája Forrás: BM OKF	11
2. ábra Iparbiztonsági plakát ötlet Forrás: szerző	32
3. ábra Polgári védelmi plakát ötlet forrás: szerző	33
4. ábra Tűzoltósági szakterület plakát ötlet forrás: szerző	34
5. ábra Kérdőív korosztályi kérdése forrás: szerző kérdőíves kutatása.....	35
6. ábra Kérdőív közösségi médiával kapcsolatos kérdése forrás: szerző kérdőíves kutatása ..	35
7. ábra Tartalomtípusok iránti preferenciák a kérdőív alapján forrás: szerző kérdőíves kutatása	36
8. ábra Online események érdeklődés felmérése forrás: szerző kérdőíves kutatása	36
9. ábra "Tűz megelőzés Elsődleges" kampány ötlet forrás: szerző	39

1. sz. melléklet

Kérdőíves kutatás kérdései:

1. Ön hány éves?
2. Milyen gyakran használja a közösségi médiás platformokat?
3. Melyik közösségi média platformot használja a leggyakrabban?
4. Találkozott már a közösségi médiában a katasztrófavédelem megjelenéseivel?
5. Mennyire szívesen olvasna tartalmakat a közösségi médiában a katasztrófák megelőzésével, a katasztrófák bekövetkezése során tanúsítandó magatartási szabályokkal kapcsolatban?
6. Ön hallott-e már a lakóhelyét érintő lakosságvédelmi feladatokról/intézkedésekről?
7. Ön tudja -e mi a teendő abban az esetben, ha balesetet, tüzesetet lát vagy esetleg Önnel történt?
8. Amennyiben Önnek gyermeke van, mennyire tartaná hasznosnak, ha a gyermeke, korának megfelelő katasztrófák megelőzésével és bekövetkezésével kapcsolatos oktató jellegű megjelenéseket látna a közösségi médiában?
9. Mit gondol, ha Ön oktató, tájékoztató jellegű megjelenéseket látna, a közösségi médiában nagyobb biztonságérzete lenne?
10. Milyen típusú tartalmakat talál a leghasznosabbnak/ látna legszívesebben a katasztrófavédelemmel kapcsolatban, a közösségi médiában?
11. Szívesen részt venne olyan online eseményeken (pl. élő kérdezz-felelek), amik a katasztrófavédelemmel kapcsolatos témában szerveződnek?
12. Az Ön figyelmét egy poszt/videó mennyi ideig köti le?
13. Mennyire vonzó az Ön számára a katasztrófavédelem szakmai tevékenysége?